БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 136 (7136)
ИЮНИИН 10
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Үхибүүдэй зунай амаралтые һайнаар үнгэргэхэ

Манай советскэ, ехэ Эхэ оронойі ...од, хүдөө тосхон бүхэнэй һургуу...үдта экзаменууд боложо байна. ...н һургуулинуудай һурагшад һу...салай жэлые амжалтатайгаар ...гэжэ, зунай амаралтада гараба. ...һаяын үдэрнүүдтэ дунда ба до... жэлэй һургуулинуудай һураг... экзаменуудаа үгэжэ дүүргэхэнь. ...үгэдэй зунай амаралтые эмхи... һайнаар үнгэргэхэ гээшэ комсо...ско, профсоюзна, арадай гэгээ...эй ба бусад ниитын организаци...дай нэрэ түрын хэрэг мүн болоно. ...хэрэгые һайнаар эмхидхэхын ...а манай орон дотор бүхы арга ...омжонууд бии, тэрээндэ тон ехэ ...тэн зөөри гаргашалагдана. Ком...истическэ партиин, Советскэ ...вительствын зүгһөө үхибүүд ту...эсэгэ ёһоной анхарал оролдолго ...аһанай ашаар ороноймнай гоё ...хан газарнуудта хүүгэдэй санато...үүд, лагерьнууд, садууд, хүүгэдэй ...шангууд олоор байгуулагданхай. ... бүри хэдэн мянгаад үхибүүд ...торинууд болон лагерьнуудта ...рна, һуралсалай шэнэ жэлые шэ...үсэтэйгөөр, элүүр энхээр угта-

...анайшье республика дотор һай...р түхеэрэгдэһэн, хэрэгтэй бүхы ...ээр хангагдаһан хэдэн олон хүү...эй садууд, санаторинууд, лагерь...д бии. Республикын хүдэлмэри...эй, албахаагшадай үхибүүд зу...сагта санаторинууд болон ла...ьнуудта олоороо гарана. Энэ ...дэ республикымнай городууд ...архи ба хүдөө тосхонуудай гоё ...хан газарнуудта 2—3 сезонтой ...аран лагерьнууд нээгдэхэ, тэндэ ...б үхибүүд амарха юм. Июниин ...эй үдэр түрүүшын лагерь Дээдэ...ёзовкодо нээгдэжэ, тэндэ амар... олон үхибүүд гараба. Һаяын ...рнүүдтэ бусад лагерьнууд хүдэл...илжэ эхилхэ юм. Мүн хүүгэдэй ...үүд зундаа городһоо нүүжэ хү... гараха.

...унай амаралтын үедэ үхибүүдэй ...урси, түрэл хизаараа шэнжэлхэ ...шалганууд ба бусад хэмжээ...улганууд эмхидхэгдэхэ юм. Рес...ликынгаа байгаалитай, амита... ба ургамалай аймагуудтай, мүн ...д һонин юумэнүүдтэй танилса... тула үхибүүд экскурсида, тури...а аяншалгада олоороо гараха ...а. Гадна, городууд болон айма...дай центрнүүд дээрэ һургуулиин ...анай, һургуулиин наһа хүсөөгүй ...бүүдэй талмайнууд нээгдэхээр ...аалагдана. Санатори, лагерь...дта гараагүй үхибүүдэй культур... сагаа үнгэргэхынь тула куль...но-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ...улагдаха, хамтаараа кино харал...элдэб наадануud эмхидхэгдэхэ. Энэ хүдэлмэриие тусхай хүмүү...лэгшэд, пионервожатанууд үн...эхэ, мүн медицинскэ хүдэлмэри...шэд үхибүүдэй бэеын элүүрые ...аха байна.

...лан-Удын Пионернүүдэй ордон, ...нэй хүүгэдэй сквер зунай үедэ ...бүүдэй дунда үнгэргэгдэхэ куль...но-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ...рхолтой түсэб зохёобо. Тус ор...ой дэргэдэ зуһдаа арба гаран эл... кружогууд хүдэлмэрилхэ байна. ...нэй олониинь мүнөө һайнаар ...лмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, эдир ра...урлагшадай кружогой гэшүүд ...убликанска хүүгэдэй техническэ ...тавкэдэ эмхитэйгээр бэлэдхэжэ, ...һонин модельнүүдые хэжэ бай-

...унинска городищи ошожо хараха, ...хойн селекционно туршалгын ...анциин, зооветеринарна институ... хамһабариин ажахын шэнэ тех...итэй, тэндэ үнгэргэгдэдэг хүдэл...итэй танилсахын зорилгоор үхи...дэй туристска аяншалга эмхид...дэхэ байна. Үхибүүд городой түү... газарнуудаар ябаха. 1905 оной ...ной түрүүшын революцида хабаа...шадтай, республикынгаа мэдээжэ

хүнүүдтэй уулзаха, үхибүүдэй футбольно, волейбольно, шахматна командануд эмхидхэгдэхэ.

Үхибүүдэй зунай амаралтын үедэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан эдэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэлгэ, тэдээндэ олон үхибүүдые хабаадуулга ехэнхидээ эмхидхэлэй хүдэлмэриһөө дулдыдаха бшуу. Тиин энэ талаар зарим нэгэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байбашье, үшөө горьтой дутагдалнууд бии байһаар. Жэшээлхэдэ, ВЛКСМ-эй Улан-Удын городской райком, Городской, Железнодорожно, Пригороднэ райсоведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд үхибүүдэй зунай амаралтые һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бага анхарал хандуулна. Мүнөө хүрэтэр город соо нээгдэхэ талмайнуудые түхеэрхэ, хэрэгтэй юумэнүүдээрнь хангаха тушаа мүртэй хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Горсоведэй гүйсэдхэхэ комитет домуправлениинүүдэй комендантнуудые суглуулжа, олон үхибүүдэй байдаг ехэнүүд гэрнүүдэй байрада талмайнуудые эмхидхэхэ гэжэ дурадхал хээд лэ, энээгээр өөрынгөө үүргэ хизаарлаһан байна. Тиимэһээ энэ талаар юуншье хэгдэнэгүй. Гадна, Пригороднэ, Железнодорожно районуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд энэ хэрэгтэ ямаршье анхарал хандуулаагүй байһаар. Мүнөө паровозо-вагонно заводой, железнодорожно узелай паркнууд соо үхибүүдэй таатай зохидоор амарха түхеэрэлгэнүүд үгы байһаар.

Республикын зарим аймагуудта пионернүүдэй лагерьнууд июниин эсэс багаар ба июлиин эхеэр нээгдэхэ юм. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ бэлэдхэл мүнөөнһөө ябуулагдаха байна. Теэд, олонхи аймагуудта үхибүүдэй зунай амаралтые эмхитэйгээр, ашагтай туһатайгаар үнгэргэхэ талаар мүртэй хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Тарбагатайн аймагай пионернүүдэй лагерь, аймагай центр дээрэ хүүгэдэй талмай нээгдэхээр хараалагдажа, мүн бэлэдхэлэй ямар нэгэ хүдэлмэри хэгдэбэшье үшөө ехэ дутуунууд бии. Аймагай дунда һургуулинуудай 8—9 классуудай һурагшад туристска аяншалгада энэ һарын 25-һаа гараха аад, мүнөө болотор маршрут үгы байһаар.

Үхибүүдэй зунай амаралтые һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ һаад ушаруулха бүхы дутагдалнууд бүри ойрын үдэрнүүдтэ усадхагдаха ёһотой. Тиимын тула комсомольско, профсоюзна, арадай гэгээрэлэй, мүн партийна, советскэ организацинууд үхибүүдэй зунай амаралтые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь багшанарта, хүмүүжүүлэгшэдтэ, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ зохихо туһаламжа үзүүлхэ, бии байгаа дутагдалнуудые саг соонь усадхаха талаар дары хэмжээ абаха уялгатай.

Пионерскэ лагерьнуудта, хүүгэдэй талмайнуудта культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар үнгэргэгдэхэ ёһотой. Лагерьнуудта, талмайнуудта һайн мэргэжэлтэй, дүй дүршэлтэй багшанар болон вожатануудые хүмүүжүүлэгшэ болгон шэлэн олохо шухала.

Мүн үхибүүдые физическээр хүмүүжүүлгэдэ шухала анхарал хандуулха хэрэгтэй. Зунай үедэ үнгэргэгдэхэ спортивна, физкультурна хүдэлмэридэ үхибүүдые олоор хабаадуулха хэрэгтэй. Мүн үхибүүдэй уһанда орохо газарнуудые шэлэн олохо, уһанда оролгые зүбөөр эмхидхэхэ шухала.

Манай орон дотор хүүгэдые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал оролдолго гаргагдана. Үхибүүдэй зунай амаралтые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, бэеынь элүүрые һайжаруулха, һуралсалай шэнэ жэлдэ тэдээндэ һайн амжалтануудые туйлаха арга олгохо гээшэ комсомольско, профсоюзна, арадай гэгээрэлэй организацинуудай, бүхы советскэ хүнүүдэй хүндэтэ зорилго мүн болоно.

...СР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...А. К. Мубаряков, З. А. Насретдинова гэгшэдтэ СССР-эй арадай артистын хүндэтэ нэрэзэргэ олгохо тухай

...оветскэ искусствые хүгжөөлгэдэ ...э ехэ габьяатай байһанайнь тү... башкирска литературын ба ис...ствын декадын Москвада боложо ...һантай дашарамдуулан СССР-эй ...дай артистын хүндэтэ нэрэзэргэ ...охо гэбэл:

1. Мубаряков Арслан Котлыахметовичта—Башкирска гүрэнэй Академическэ драмын театрын артистда.
2. Насретдинова Зайтуна Агзамовнада—Башкирска гүрэнэй оперо ба баледэй театрын баледэй солисткада.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь Н. ПЕГОВ.

...осква, Кремль
...55 оной июниин 8.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Индиин Республикын Премьер-министр Джавахарлал Нерутэй уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Индиин Республикын Премьер-министр Джавахарлал Нерутэй июниин 8-да уулзаа. Господин Нерутэй сугтаа Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол К. П. Ш. Менон ба Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг посольствын нэгэдэхи секретарь П. Н. Кауль ябалсаа.

Джавахарлал Неругэй Н. А. Булганинтай хөөрэлдөө хэхэ үедэнь СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов, Советскэ Союзһаа Индиин Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол М. А. Меньшиков байлсаа.

(ТАСС).

В. М. Молотов Индиин Республикын Премьер-министр Джавахарлал Нерутэй уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо В. М. Молотов Индиин Республикын Премьер-министр, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Джавахарлал Нерутэй июниин 8-да уулзаа.

Джавахарлал Нерутэй хамта Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол К. П. Ш. Менон ябалсаа.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. В. Кузнецов, Советскэ Союзһаа Индиин Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол М. А. Меньшиков уулзалга дээрэ байлсаа.

Индиин Республикын Премьер-министр Джавахарлал Неругэй хүндэлэлдэ зорюулан В. М. Молотов завтрак үгөө

Москвада зорюута айлшалжа ерэһэн Индиин Республикын Премьер-министр, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Джавахарлал Неругэй хүндэлэлдэ зорюулан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотов июниин 8-да завтрак үгөө.

Джавахарлал Неру, тэрэнэй басаган Индира Ганди, Индиин Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын генеральна секретарь Н. Р. Пиллаи, Индиин Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Европейскэ таһагые даагша А. Хуссейн, Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол К. П. Ш. Менон һамгантаяа хамта завтрагта байлсаа.

Советскэ талаһаа Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев СССР-эй Министрнүүд И. А. Бенедиктов, И. Г. Кабанов, М. Д. Ковригина, Н. А. Михайлов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшонор А. А. Громыко, В. В. Кузнецов, Советскэ Союзһаа Индиин Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол М. А. Меньшиков, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков байлсаа.

Индиин Республикын Премьер-министр Джавахарлал Неру В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай мавзолейдэ оробо

Москвада зорюута айлшалжа ерээд байһан Индиин Республикын Премьер-министр, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Джавахарлал Неру В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай Мавзолейдэ ороһон ба венокгуудые табиһан байна.

Джавахарлал Нерутэй хамта тэрэнэй басаган Индира Ганди, Индиин Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Генеральна секретарь Н. Р. Пиллаи, Индиин Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын Европейскэ таһагые даагша А. Хуссейн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол К. П. Ш. Менон, СССР-һээ Индиин Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол М. А. Меньшиков, СССР-эй МИД-эй протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, Московско Кремлиин комендант А. Я. Веденин, СССР-тэ айлшалжа байһан индийскэ бүлэг журналистнууд ябалсаа.

(ТАСС).

Японско профсоюзна делегаци Ленинэй ба Сталинай Мавзолейдэ оробо

ВЦСПС-эй уряалаар СССР-тэ ерээд байһан японско профсоюзна делегаци июниин 8-да Ленинэй ба Сталинай Мавзолейдэ ороһон ба венок табиһан байна.

(ТАСС).

Башкирска АССР-эй литературын ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба

Башкирска литература ба искусствые хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ габьяатай байһанай түлөө Башкирска литературын ба искусствын декадын Москва городто боложо байһантай дашарамдуулан Башкирска АССР-эй бүлэг олон артистнууд, уранзохёолшод, уранзураашад ба хүгжэмшэд СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа.

Поэт С. Ф. Кудашев, РСФСР-эй габьяата артист ба Башкирска АССР-эй арадай артист Г. С. Хабибуллин Ленинэй орденоор шагнагдаба.

Ажалай Улаан Тугай орденоор 22 хүн; «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор 88 хүн шагнагдаһан байна.

(ТАСС).

Калинин. Ородой эрэлхэг аяншан, тверскэ купец Афанасий Никитиндэ, хани харилсаатайгаар ажаһуухын тулада Инди руу эгээн түрүүн зам нээһэн, агуухэ индийскэ арадтай худалдаа наймаанай холбоо барисаа бии болгоһон түрүүшын европейцдэ зорюулагдажа, Волга мүрэнэй эрье дээрэ памятник бүтээгдэө. Майн 31-нэй үдэр эндэ памятнигые нээлгэн болобо.

1466 ондо Никитинэй суднануудай аяар холын ба аюултай замда анха түрүүн гараһан газарта памятник бодхоогдоо. Памятнигай проектын авторнууд—скульптор С. Орлов архитектор Г. Захаров хоёр юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ородой эрэлхэг аянша Афанасий Никитинэй памятник.

ТАСС-эй фотохронико.

РСФСР-эй Совхозуудай министерствын совхозууд орооһото культурануудай хабарай тарилгын түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ

РСФСР-эй Совхозуудай министерствын совхозууд хабарай орооһото культурануудые тариха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Июниин 5-да үнгэрэгшэ жэлэй энэ үдэрэйхидэ орходоо 3853 гектар үлүү ехэ тарилга хэгдээд байба. Совхозуудта шэнииисын тарилгын талмай 1862 мянган гектараар ургэлөө.

Июниин 5-да совхозууд 1502 мянган гектар кукуруза гэхэ гү, али нёдондонойхидоо орходоо 1266 мянган гектар үлүү ехээр таряа.

Шэнэ ба боро газарнууд дээрэ хабарай орооһото ба хүдөө ажахын бусад культуранууд 3.346 мянган гектарта гэхэ гү, али 1954 оной июниин 5-да тарингдаад байһан һаа 2820 мянган гектар үлүү ехээр тарингдаад байба.

Сибирь болон оронoй зүүн урда зүгэй совхозууд шэнэ ба боро газарнуудые хахалжа үргэлжэлһөөр.

Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэ дээрэ

Выставкэ дээрэ хүн зон олошоржол байна. Украинаһаа, Белоруссиһаа, Дунда Ази болон Закавказьеын республикануудһаа, Сибирь болон Поволжьеһоо шэнэ бүлэг экскурсантнууд ерэнэ.

Понедельнигтэ һонирхолтой уулзалганууд, лекци уншалган болоо. Тэрэ үглөөгүүр «МТС-эй буусада» Туркменскэ ССР-эй, Краснодарска хизаарай болон Советскэ Союзай бусад газар нютагуудай комбайнернууд суглараба. Акмолинска областиин «Авангард» гэжэ МТС-эй комбайнер Социалистическэ Ажалай Герой Г. Г. Зубков «Сталинец-6» гэжэ хоёр комбайн холбоод, хайшан гэжэ бүхэли сүүдхэ соо таһалгаряагүй хүдэлмэрилдэг дүй дүршэл тухайгаа хөөрэжэ үгэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ Акмолинска районой «Победа» колхозой полинууд дээрэ үдэр бүри дунда зэргээр ороoһото культурануудай 81 гектар, заримдаа 108 гектар хүрэтэр таряа хуряадаг байгаа. Хамта 22 мянга гаран центнер таряа сохиһон байна. Комбайнай хүдэлмэрилжэ байха үедэ ашаанай зургаан автомашинанууд саг үргэлжэ таряа зөөжэ байгаа. Энэ амжалта хайшан гээд туйлагдааб гэхэдэ, механизмууд жэгдэ һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдэдэг, машинануудта техническэ харууһан эрхимээр хэгдэдэг байгаа. Нүхэр Зубков 3 жэл соо комбайн заһабарилгада гаргашалагдаха 36.522 түхэриг мүнгэ алмаһан байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ таряа хуряалгын үедэ хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө 6 тонно таряа, 20 мянга гаран түхэриг мүнгэ абаа.

Нүхэр Зубков гансашье комбайн дээрэ эрхимээр хүдэлдэг бэшэ, тэрэ мүн трактор, автомобиль һайнаар жолоодоно, токарна хүдэлмэриие шудаланхай, энэ хабартаа «СКГ-6» маркын сеялкэдэ хүдэлмэрилөө.

Выставкын конференц-зал соо Украинын, Белоруссиин, Сибириин Дальна Востогой, Бурят-Монголой, Воронежско, Кировскэ болон Сталинградска областьнуудай экскурсантнууд суглараба. Эндэ сугларагшадта «Лавинский» гэжэ совхозой директор нүхэр Овсянников хайшан гэжэ кукурузын баян ургаса хуряаха ба тэрэнэй гибриднэ үрэһэ ургуулха тухай һонирхолтой лекци уншаа.

—Кукуруза болбол һайн харууһа эридэг, зүгөөр гаргашалһан ажалые хэдэн дахин үлүүгээр харюулдаг байна,—гэжэ Овсянников хэлэбэ.— Ямараар харууһалһанһаа боложо гектар бүриһөө 10 центнерһээ 200 центнер хүрэтэр ургаса дээшэлээ юм. Энэ жэлдэ совхоз кукурузынгаа полиие утааша хүндэлөөшэнь механизмын хүсөөр элдүүрилжэ байхын тулада имагтал квадратно-гнездовой аргаар тарилга хээ. Тарилгын хойноһоо харууһалгые һайжаруулжа, совхоз нёдондо га бүриһөө дунда зэргээр 31,1 центнер кукурузын ургаса хуряаһан һаа, энэ жэлдэ 55 центнер хуряаха зорилготой.

Малажалай городогто экскурсантнууд олоороо ябана.

* * *

50-яад областьнууд, хизаарнууд болон республикануудһаа ерэһэн экскурсантнууд мичуринска сад соо орожо гараа. Июниин 8-да үргэн ехэ садай харгынуудаар колхозууд болон совхозуудай жэмэс ургуулагшад хэдэн час соо ябажа хараба. Энэ сад соо манай орон дотор ургадаг жэмэстэ, һамарай хэдэн мянган модонуудай 560 сортнууд харуулагдана.

Эндэ орогшод ябаган, мүн газараар дэлгэжэ ургадаг жэмэсүүдые, витаминуудаар айхабтар баян актиди гэжэ амтатай жэмэс хараа.

Выставкын мэргэжэлтэд ургамалнуудай шэнэ сортнуудые бии болгохо мичуринска аргатай, үрэ жэмэстэ культурануудай баян ургаса ургуулха агротехникэтэй экскурсантнуудые танилсуулна.

«Манеж» гэжэ павильоной лекционно зал соо Тамбовско областиин «Арженка» гэжэ шубуудай совхозой директор Сталинска шангай лауреат К. Г. Панский гэгшэ олзо доход ехэтэй шубуунай ажахы эмхидхэхэ дүй дүршэл тухай Украинын бүлэг экскурсантнуудта хөөрэжэ үгэбэ. Хөөрэлдөөнэй үедэ «Арженка» гэжэ совхоз тухай документальна фильм харуулагдаа. Шубуу үсхэбэрилгын павильон соо энэ совхозой табиһан шэнэ үүлтэрэй—тамбовско гэжэ үүлтэрэй нэгэ һүрэг галуунуудые экскурсантнууд хараба. Энэ үүлтэрэй галуунууд харууһа багатай, тала газарта тааража үдэдэг байна. Тэдэнэй зариманиинь 9 килограмм хүрэтэр амидын шэгнүүртэй.

Шубуу үсхэбэрилгын павильоной инкубатори соо дальбараанууд гаргагдажа захалаа. Үдэр бүри выставкэ харагшадта 3 мянга шахуу дальбараанууд худалдагдана.

Колхозуудай Культурын байшан соо Воронежско областьһоо, Узбекскэ болон Молдавска ССР-нүүдһээ ерэһэн экскурсантнуудта экономическа науканuудай кандидат К. Торгаев арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүгжэлтэдэ, мүн советскэ арадай ажана һайн байдалай саашанхи һайжаралгада хүндэ индустриин шиидхэхы удхашанартай байһан тухай лекци уншаа.

ВСХВ-гэй номуудай гэртэ, мүн эндэ эмхидхэгдэһэн номуудай киоскнуудта павильонуудаар хайшан гэжэ ябаха тухай дэбтэрнүүд, выставкэдэ хабаадагшадай хүдэлмэриин дүй дүршэл харуулһан бусад олон литературанууд бии.

* * *

Июниин 8-да Польшоһоо, Чехословакиһаа, США болон Англиһаа ерэһэн хилын саанахи айлшад выставкэ хараба.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые 2—3 жэл соо бэелүүлхэбди

(Партиин Түнхэнэй айкомой пленумһээ)

Һаяхан партиин Түнхэнэй айкомой пленум боложо, «Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ ба малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ талаар аймагай колхозуудай хараалһан хэмжээ-ябуулгануудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

— Колхознигууд, механизаторнууд болон аймагай бүхы ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа байна,—гэжэ партиин айкомой секретарь нүхэр **Б. Ф. Зонхоев** элидхэл соогоо тэмдэглээ.

Энэ жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэринүүд агротехническэ һайн болзорто дүүргэгдэбэ. Аймагай колхозууд кукуруза тарилгые эмхитэйгээр, имагтал квадратно-гнездовой аргаар хэһэн байна. Тиимэһээ үндэр баян ургасын түлөө тэмсэлэй түрүүшын ээлжээнэй хүдэлмэри хэгдэжэ дүүрэбэ. Мүнөө тарилгада харууһа һайнаар эмхидхэхэ зорилго табигданхай.

Ажахын жэлэй эхилһээр малажалай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхын тула ехэхэн хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Колхоз бүхэндэ тугалнуудые эхэһээнь һалгаажа, үнеэдые хайдагаар һааха арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болобо.

Машинно-тракторна станцинуудай механизаторнууд хабарай тарилгын үедэ яһала һайнаар ажаллаба. Колхозуудай полинууд дээрэ нэгэ жэгдэхэнээр хүхэрэн гаража байһан ороохо таряа, кукуруза болон бусад культурануудай гарасые харахада үндэр баян ургаса абтахаар хэбэртэй. Тиимэһээ, ороохо таряанай ургасые дээшэлүүлхэ талаар 1957 он болотор хараалагдаһан хэмжээ-ябуулга имагтал энэ жэлдэ .бэелүүлэгдэхээр байна.

Эдэ болон бусад һайшаалтай дүнгүүд хадаа нийтын ажахые саашань хүгжөөхэ талаар хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай бэелүүлэгдэжэ байһанииие гэршэлнэ. Гэхэ зуура, энэ хэрэгтэ горьтойхон дутагдалнууд бии байһаар. Зарим колхозуудта малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө бодото оролдолго гаргагданагүй. Үнеэнһээ һү һаалга үшөө бага байһаар. Жэшээнь, Ворошиловай, Молотовой, Карл Марксын, Буденнын нэрэмжэтэ колхозуудта июниин 1-нэй мэдээгээр үнеэн бүриһөө оройдоо 200-һаа 220 литр һүн һаагдаһан байха юм. Үнеэдһээ һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар угаа ехэ арга боломжонууд байбашье, гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Малшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нийтын малай тоо толгойе олошоруулха хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг байна.

XVII партсъездын, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудта кукуруза багаар таригдаба. Тиимэһээ эдэ колхозууд нийтын малые шэмэтэ тэжээлээр энэ жэлдэ үшөөл хүсэд бардамаар хангажа шадахагүйнь магад.

Эдэ болон бусад дутагдалнууд юу харуулнаб гэхэдэ, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэринүүдые «ээлжээлжэ» хүтэлбэрилдэг заншалаа үшөөл табяагүй байһаар гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Колхозуудай болон МТС-үүдэй партийна организацинууд олониитын дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ, зоримгойгоор ябуулжа шаданагүй, гансал шухала кампанинуудай үеэр лэ эмхидхэдэг заншалтай.

Пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд партийна организацинуудай болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые элирүүлэн шүүмжэлхэ зуураа, эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэрине саашадань һайжаруулха дурадхалнуудые оруулһан байна.

— Манай колхозой гэшүүд үнеэдһээ һү һаалгые дээшэлүүлгэдэ шухала анхаралаа табина, — гэжэ «Путь Ленина» колхозой парторганизациин секретарь нүхэр **Хальбаев** хэлэбэ. 55 хүнһөө бүридэһэн барилгын бригада силосно барилгануудые, мүн малажалай байрануудые олоор барижа байна.

Кыренэй МТС-эй директор нүхэр **Моложников** колхозуудай таряан-ажалай бригадануудые томодхохо тухай шухала асуудал табиба. МТС-эй харьяата колхозуудта хэдэн олон жэжэ бригаданууд бии. Эдэ бригадануудта полевой хүдэлмэринүүдые механизацилхада элдэб олон һаад ушардаг, тракторна паркын бүтээсые доошолуулдаг байна.

Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Хапиров** нийтэ-политическэ хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тухай хэлэбэ. Лекци болон элидхэлнүүд хаа яа уншагдана. Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ заримдаа найдабари багатай хүнүүд табигданхай байдаг гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха уялгаяа зарим колхозуудай хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байһан тухай СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствын аймагтахи түлөөлэгшэ нүхэр **Гармаев** хэлэбэ.

— «Путь к коммунизму» колхозой хүтэлбэрилэгшэд гүрэндэ һү тушааха уялгаяа дүүргэнгүй байһан аад, тэрэнние ондоо тээшэнь гаргашална, худалдана,—гэжэ тэрэ шүүмжэлбэ.

Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Стрелков**, Кыренэй МТС-эй зоотехник нүхэр **Шаповалов**, Түнхэнэй МТС-эй директор нүхэр **Петров** аймаг дотор тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриин һулаар ябуулагдажа байһан тухай хэлээ. МТС-үүд болон колхозуудта сенокосилка болон бусад механизмуудай заһабарилга унжагайража байна. Силосно барилганууд зарим колхозуудта удаанаар бүтээгдэнэ.

Пленумдэ хабаадагшад аймаг дотор малажалай ашаг шэмые ехэ болгохо талаар КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумээр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые ойрын 2—3 жэл соо дүүргэхэ бүхы арга боломжонуудай бии байһан тухай хэлэбэ. Тэдэ арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхын түлөө партийна организацинууд зоримгойгоор тэмсэхэ ёһотой.

Пленум зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа тогтоол баталан абаба.

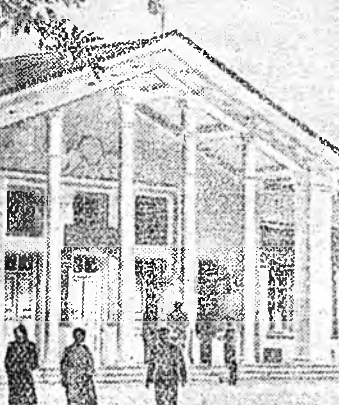

Узбекскэ ССР. Ташкентскэ областиин Ак-Курганска районой «Ленинабад» гэжэ колхоздо шэнэ клуб һаяхан нээгдээ. Тэрэнэй харалгын зал 600 хүнэй һуурितай юм. Эндэ библиотекэ, уншалгын зал, уранһайханай самодеятельностиин занятиин хэхэ таһагууд бии юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ клубай байшан.

ТАСС-эй фотохронико.

Эдэбхитэдэй суглаан болобо

Һаяхан Хориин аймагай партийна ба ажахын эдэбхитэдэй суглаан боложо дүүрэбэ. Энэ суглаан дээрэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Рудаков КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумээр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай элидхэл хэһэн байна. Тус суглаанда хамта 200 шахуу эдэбхитэд хабаадалсаа. Зүбшэһэн асуудал тушаа хамта 20-ёод хүн үгэ хэлэһэн байна. Суглаанай эсэстэ аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнуудые усадхаха тушаа шиидхэбэри абтаба.

Хүүгэдэй зунай амаралтые һайнаар үнгэргэхэ

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэдэй профсоюзай заводской комитет хүүгэдэй зунай амаралта үнгэргэхэ хүдэлмэридэ ба лагерьнуудые эмхидхэхэ хэрэгтэ 90 мянган түхэриг һомолбо.

Мүн комбинадай дирекци хүүгэдэй зунай амаралтые һайнаар үнгэргэхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэнь профсоюзна организацида али болохо туһаламжа үзүүлнэ. Мүнөө пионерскэ лагериин байха байшангууд заһабарилагдажа бэлэн болгогдоо. Оро дэбисхэр гэхэ мэтын хэрэгсэлнүүд шэнэдхэгдэһэн, мүн тэндэ хүдэлмэрилхэ хүнүүд шэлэн олдоһон байна.

Июниин 20-һоо комбинадай пионерскэ лагерь хүдэлмэрилжэ захалхань. Зунай туршада тэндэ 425 хүүгэд амарха юм.

Н. Святогор.

Бальна танцын кружок

Улан-Удын Городской культура ба амаралтын парк бальна танцын кружок эмхидхэбэ. Мүнөө тус кружокто городой таби гаран залуушуул ябажа байна. Тэдэнэр нэгэ һарын туршада арбан табан бальна танцада һураха юм.

Германска Федеральна Республикын Правительствода Советскэ Правительствын эльгээһэн ното

Германска Федеральна Республикын (Баруун Германи) Правительствода Советскэ Правительствын эльгээһэн нотые СССР-һээ Францида байдаг посольство Германска Федеральна Республикаһаа Парижда байдаг посольстводо июниин 7-до дамжуулан үгөө. Дурсагдаһан нотын текст доро тунхаглагдаба.

«СССР-эй Правительство хадаа Германска Федеральна Республикын Правительствода доро дурсагдаһан тухай мэдүүлхэ золтой байна.

Эб найрамдалай ба европейскэ аюулгүй байдалай интересүүд, мүн советскэ ба немецкэ арадуудай национальна интересүүд Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондохи харилсаануудые һайжаруулхые эрино гэжэ Советскэ Правительство тоолоно.

Советскэ ба германска арадуудай хоорондохи нормальна, һайн харилсаануудһаа Европодо эб найрамдалые аршалан хамгаалга ба бэхижүүлгэ тон ехээр дулдыдадаг гэжэ түүхын һургаалнууд харуулна. Нүгөө талаһаа, эдэ хоёр арадай хоорондо иимэ харилсаануудай тогтоогдоогүй байһан ушар Европодо түбэгшөөн сошордолго гаргаха ба уласхоорондын түгшүүрилые нийтэ дээрэнь шангадхаха болоно. Иимэ ушар байдал, уласхоорондын харилсаануудые түгшүүрилтэй зандань байлгахые хүсэдэг гансахан лэ агрессивнэ хүсэнүүдтэ ашагтай туһатай байна. Тиихэдэ, хэн эб найрамдалые аршалан хамгаалхые ба бэхижүүлхые хүсэнэб, тэрэ хадаа Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондохи харилсаануудые һайжаруулхыел хүсэнэ.

СССР-эй ба Германска Федеральна Республикын хоорондохи харилсаануудые иимээр һайжаруулгые Советскэ Союзай ба Германиин арадууд хэнһээшье үлүүгээр хүсэдэг байна. Манай арадуудай хоорондоо хани ёһоной харилсаатай ба суг ажалладаг байха үедэ хоёр оронoй бэе бэедээ ехэ ашаг туһа олодог байһаниинь мэдээжэ. Тиихэдэ, тад һөөргэ, манай арадуудай бэе бэедээ харшаар хандалсалга, тэдэнэй хоорондо урдань болоһон дайн байлдаан хэмжээлэшэгүй ехэ хохидол ба гасалан зоболондо хүргэдэг байгаа.

Дэлхэйн үнгэрһэн хоёр дайнай үедэ советскэ ба германска арадууд эгээн лэ ехэ хохидолдо ородог байгаа. Советскэ Союзай ба Германиин арадууд үнгэрһэн дайнуудай үедэ хэдэн миллион хүнүүдээ алдаһан байна. Энэнь дайнда хабаадаһан бусад бүхы гүрэнүүдэй хамта дээрээ үзэһэн хохидолдо орходоо хэдэн дахин ехэ юм. Хоёр арадай городууд һандаргагдаһан, деревнинүүд шатаагдаһан, угаа ехэ зөөри баялигынь усадхагдаһан байна. Эдэ бүгэдэ манай гүрэнүүдэй хоорондо болоһон дайнуудай хойшолонгууд мүн болоно.

Советскэ Правительство хадаа Советскэ Союз Баруун Германи хоёрые бэе бэедэнь эсэргүүгээр табиха ба манай оронуудай хоорондохи харилсаануудые һайжаруулгада һаад түбэг татаха ябадалда шэглүүлэгдэһэн түсэбүүдые зарим гүрэнүүдэй агрессивнэ тусхай бүлэгүүдэй мүнөө үедэ зохёодог байһанда Германска Федеральна Республикын Правительствын анхаралые хандуулангүй байжа шадахагүй юм. Агрессивнэ эдэ бүлэгүүдэй түсэбүүдые бэелүүлгэ шэнэ дайнда хүргэхэ байна. Энэ ушарта Германиин территори байлдаанай ба һандарал хохидолой газар заатагүй болохо байна. Хүн зониие олоор хюдаха, шэнэ зэбсэгүүдые хэрэглэлгэтэйгээр Германиин территори дээрэ иимэ дайн болоо һаа, үнгэрһэн дайнуудта орходоо бүри ехэ дошхон шэрүүн ба һандарал хохидолгын хойшолонгуудтай байха юм.

Событинуудай иимэ замаар хүгжэхэ ябадал гаргуулжа болохогүй байна. Бэе бэедээ этигэлсэлгэдэ ба эбтэйгээр суг ажаллалгада үндэһэлэн манай оронуудай хоорондо һайн харилсаануудай тогтоогдоод байгаа һаа, тохёолдожо магад байһан аюул зайсуулагдажа болохо байна.

Советскэ гүрэн тухай хэлэхэ болоо һаа, үнгэрһэн дайнай үедэ тэрээндэ хэдышье ехэ хохидолой үзүүлэгдэһэн байбашье, Советскэ гүрэн үһөөгөө абаха гэһэн һэдэлгэтэйгээр германска арадта хэзээдэшье хандадаггүй байна. Энээн тухай юун гэршэлнэб гэхэдэ, Советскэ Союз хадаа германска асуудалые шиидхэхэ ябадалда немецкэ арадай национальна шухала интересүүдтэ зохилдон таарахаар хараа бодолые дайнай хойто тээхи үедэ баримталжа байна. Тэрэшэлэн, Советскэ Союзай ба Германска Демократическа Республикын хоорондо һайн хани харилсаан тогтоогдоод, тэгшэ эрхэдэ ба дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалда батаар үндэһэлэн хүгжэжэ байна.

Тиихэдэ, Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондо һайн харилсаа байгуулга ба хүгжөөлгэ бүхы Германида хамаатай гуримшуулагдаагүй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туһалха, тиигэжэ немецкэ арадай нийтэ национальна гол асуудалые — германска демократическа гүрэнэй нэгэдэлые һэргээхэ асуудалые шиидхэлгэдэ туһалха гэжэ Советскэ Правительство тоолоно.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, манай оронуудай хоорондохи харилсаануудые һайжаруулга Германиин ба Советскэ Союзай национальна интересүүдтэ хүсэд зохилдохоһоо гадна, эб найрамдалые бэхижүүлхэ, европейскэ бүхы гүрэнүүдэй аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ интересүүдтэ зохилдохо байна.

Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондо худалдаа наймаанай талаар бүри тогтууритай харилсаануудые тогтоолгодо Советскэ Правительство мүн лэ шухала удхашанар олгоно. Энээнтэй дашарамдуулан, урдань Советскэ Союз ба Германи бэе бэедээ ашагтай туһатайгаар худалдаа наймаа үргэнөөр эрхилдэг байгаа, тиихэдэ эд бараанай эрьесэ Советскэ Союзай, мүн Германиин бүхы гадаадын худалдаа наймаанай табанай нэгэ хубиие заримдаа эзэлдэг байһан юм гэжэ һануулбал таарамжатай байна.

Мүнөө үедэ Советскэ Союз Германска Демократическа Республикатай худалдаа наймаа үргэнөөр эрхилнэ. Харин, СССР-эй ба Германска Федеральна Республикын хоорондохи худалдаа наймаан хизаарлагдамал ба тогтуууригүй байна. Тиихэдэ Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондо һайн харилсаанай байгуулагдаа һаа, тэдэнэй хоорондо эд бараанай эрьесые үргэнөөр хүгжөөхын ба бэе бэедээ ашагтай туһатай экономическа харилсаа холбоо байгуулхын тула зохихо нүхэсэл бии болохо байна. Ехээр хүгжэнги промышленностьтэй, улам ургажа байһан хүдөө ажахытай Советскэ Союз хадаа баруун германска фирмэнүүдтэй худалдаа наймаа бүри ехээр хэхэ арга боломжотойбди гэжэ тоолоно. Энэ хадаа зарим оронуудта экономическа талараа тогтууригүй ябадалай улам ургажа байһан эрхэ байдалда бүри шухала удхашанартай болоно.

Манай оронуудай хоорондохи харилсаануудые һайжаруулгада культурна холбоо барисаан ехэ үүргэ дүүргэжэ болохо юм. СССР-эй ба Германиин арадуудай культурна ба техническэ холбоо барисаан үни холоһоо хойшо заншал болоһониинь мэдээжэ. Иимэ холбоо барисаатай байлга хоёр арадай духовно байдалые баяжуулан, европейскэ культурын нийтэ дээрээ хүгжэлгэдэ һайнаар нүлөөлдэг байһан юм. Тиихэдэ хоёр оронoй хоорондо научна, культурна ба техническэ талаар харилсан ажаллалгые хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэ заншалнууд туһалжа шадаха, туһалха ёһотойшье байһаниинь ойлгомжотой.

Баруун Германиин гадаадын политическэ холбоосынь хизаарлажа байһан эзэмдэлгын ёһо гурим гэдэгые болюулалга, тэрэшэлэн СССР-эй ба Германиин хоорондо дайнай байдалые болюулха тухай ба тэдэнэй хоорондо амгалан ёһоной харилсаануудые тогтоохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй гаргаһан хуули хадаа Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондо саашадаа ехэ һайн харилсаануудые тогтоолгодо шухала эрхэ байдал мүнөө үедэ бии болгоно гэжэ Советскэ Правительство тоолоно.

Энээндэ зохилдуулан хоёр оронoй хоорондо дипломатическа ба худалдаа наймаанай, тэрэшэлэн культурна сэхэ харилсаануудые тогтоохые Германска Федеральна Республикын Правительствода Советскэ Правительство дурадхана.

Хоёр оронoй гүрэнэй ажал-ябуулагшадай хоорондо сэхэ холбоо байгуулаа һаа, һайн гэжэ тоолоһон дээрэһээ Германска Федеральна Республикын Канцлер г-н Аденауэрые Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондо дипломатическа ба худалдаа наймаанай харилсаануудые тогтоохо тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхын ба энээндэ хамаатай асуудалнуудые хаража үзэхын тулада Германска Федеральна Республикын Правительствын Москва эльгээхые хүсэһэн, тэрэ сад түлөөлэгшэдэй һаяын саг соо Москвада ерээ һаань Советскэ Союзай Правительство һайшааха байна.

1955 оной июниин 7.

Ажалай бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ

«Ажалай бүтээсэ хадаа эсэсэй эсэстэ, нийтын шэнэ байгуулалтын илаха эгээн шухала, эгээн гол зүйл мүн» гэһэн агуусхэ Ленинэй үгэнүүд бүхы хүнүүдтэ мэдээжэ юм.

Ленинэй заабаринуудые үндэһэ болгон, Коммунистическэ парти хадаа ажалай бүтээсые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлгэдэ манай оронoй ажалшадай анхаралые саг үргэлжэ хандуулдаг байна. 1940 онойхиһоо СССР-эй промышленностиин бүтээн гаргаһан продукци 1954 ондо 2,5 дахин ехэ болоо. Энэ ургалтын 70 процентнь ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаба.

Ажалшадай творческо эдэбхи гаргаһанай, үйлэдбэридэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар, арадай ажахыда ажалай бүтээсэ жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ. Табадахи табанжэлэй дүрбэн жэлэй туршада промышленностьда ажалай бүтээсэ 33 процентээр ехэ болобо.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар табанжэлэй түсэбэй даалгабари манай республикын хэдэн олон предприятинуудта амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, энэ табанжэлэй дүрбэн жэл соо Улан-Удын мяханай комбинадай коллективтэ жэл соо нэгэ хүдэлмэришэнэй ажалай бүтээсэ дунда жэшээгээр 40 гаран процент нэмэбэ. Улан-Удын модо хюрөөдэлгын заводто ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлээ. Нарижуулан һайжаруулагдаһан эгээн шэнэ техникые ба технологиие үйлэдбэридэ хэрэглэһэнэй, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлгын үндэһэ һуури дээрэ ажалые һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар иимэ амжалтанууд туйлагдаа.

Улан-Удын паровозо-вагонно заводто, загаһанай промышленностиин предприятинуудта, Улан-Удын сэмбын фабрикада, союзна ба республиканска мэдэлэй бусад предприятинуудта ажалай бүтээсэ нилээд ехэ болоо. 1954 ондо республикын нютагай промышленностьда ажалай бүтээсэ 1953 онойхитой сасуулхада 5,8 процентээр дээшэлбэ.

Энэ табанжэлдэ республика дотор промышленна продукциие бүтээн гаргалгын юрэнхы ургалтын гурбанай хоёр хубинь ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ашаар туйлагдаба. Мүнөө республикын промышленностьда ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй нэгэ процент хадаа продукци бүтээн гаргалгые хэдэн миллион түхэригөөр ехэ болгоно.

Гэбэшье, БМАССР-эй промышленностьда бүхы дээрээ туйлагдаһан ажалай бүтээсын хэмжээн хангалтагүй байна. Энэ шухала асуудалаар табанжэлэй түсэбэй даалгабари дүүргэгдэнэгүй.

Ой модоной промышленность республикын промышленностиин гээгдэнги һалбаринь юм. Дайнай хойто тээхи бүхы үе соо леспромхозуудай үйлэдбэриин-ажахын хангалтагүй ажал-ябуулга нэн түрүүн ажалай бүтээсын бага байһанаар тайлбарилагдана. Бии байһан баян техникые дутуугаар ашаглалга энээнэй гол шалтагаанинь болоно. «Забайкаллес» комбинадта байдаг машинануудые ба механизмуудые ашаглалга 60—70 процентһээ үлүү гарадаггүй байна. Тиимэһээ, энэ табанжэлэй үнгэрһэн жэлнүүдтэ нэгэ хүдэлмэришэнэй ажалай бүтээсын дунда зэргын ургалта энэ һалбарида тон бага байгаа. Тиин модоной продукциин өөрынь үнэ багаар химдарһан байна.

Нютагай ба кооперативна промышленностьда ажалай бүтээсэ тон удаанаар дээшэлнэ.

Табадахи табанжэлэй дүрбэн жэлэй туршада нютагай ба кооперативна промышленностьда нэгэ хүдэлмэришэнэй валовой продукци бүтээн гаргалга жэл соо дунда жэшээгээр 30 шахуу процентээр дээшэлбэ. Тиихэдэ нютагай промышленностиин олонхи һалбаринуудта ажалай бүтээсэ бүри бага юм.

Зарим предприятинуудай коллективүүд ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлһэн болобошье, бүхы дээрээ нютагай промышленностьда туйлагдаһан хэмжээн тон хангалтагүй байна.

Барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин үйлэдбэриин-ажахын ажал-ябуулга илангаяа хангалтагүй хэбээрээ байна.

Тиимэ болохолоороо, республикын промышленна предприятинуудта ажалай бүтээсын ургалта табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудһаа гээгдэнэ.

Предприятинуудта бии байһан түхеэрэлгээ дутуугаар ашаглаһан, механизациин ба прогрессивнэ технологиин хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэридэ һулаар нэбтэрүүлһэн ябадал энэ гээгдэлэй гол шалтагаанинь болоно. Союзна олохон предприятинуудта, мүн нютагай ба кооперативна промышленностиин хэдэн олон һалбаринуудта үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалта промышленна үйлэдбэриин гол фонднуудай ургалтаһаа гээгдэнэ. Машинанууд ба механизмууд ашаглагдаха ёһотой саг соогоо, бүхы хүсөөрөө ашаглагданагүй. Жэшээлхэдэ, Улан-Удын шэлэй заводто ванна пеэшэн хадаа заһабарилгын хоорондохи үе соо 10—11 һараһаа үлүү бэшээр ашаглагдана. Гэхэ зуура, түрүү заводуудта заһабарилгын хоорондохи үе хоёр жэл шахуу болодог байна. Энэ предприятида ажалай бүтээсые ехэдхэхэ ехэ арга боломжо бии юм.

Үйлэдбэрине үргэнөөр механизацилга ба техникэ ашаглалгые саг үргэлжэ һайжаруулга, түрүү технологиие болон новаторнуудай дүй дүршэлые зоримгойгоор нэбтэрүүлгэ хадаа промышленностьда, мүн арадай ажахын бусад һалбаринуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ эгээн шухала арга нүхэсэл мүн.

Үйлэдбэри ба ажалые һайнаар эмхидхэхэ тухай асуудал машина болон түхеэрэлгые бүрин гүйсэдөөр ашаглаха зорилготой сэхэ холбоотой юм.

Предприятинуудта үйлэдбэри ба ажалые муугаар эмхидхэлгэ хадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар, мүн тоогой болон шанарай бусад шухала показательнуудаар даалгабаринуудые дүүргэдэггүй байһанай хоёрдохи гол шалтагаанинь болоно.

Предприятинуудай хүдэлмэрине һайжаруулхын түлөө тэмсэлэй хүсэтэ зэбсэг болошо, завод доторой бодото ажахын расчет олохон предприятинуудта үгы байна. Тусгаарлабал, хэһэн ажалайнгаа ашаар хүдэлмэришэдэй материальна ашаг олзо абалгын гуримые һулаар бэелүүлһэн баримтаар энэнь гэршэлэгдэнэ. Һайнаар хүдэлмэрилдэг цехүүдые, бригадануудые, тус тус хүдэлмэришэдые материальна талаар урмашуулга хадаа ажахын расчедые эмхидхэхэ ба бэелүүлхэ хэрэгтэ шухала зүйл болоно. Социализмын үедэ хэһэн ажалайнь зэргээр хубааха гэһэн экономическа хуули ёһоной эрилтэнүүдэй үндэһөөр энэнь бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Хүдөө ажахыда ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ тон шухала удхашанартай юм.

Дайнай хойто тээхи үедэ, илангаяа табадахи табанжэлдэ МТС-үүд ба колхозуудые техникээр хангалга ехэ болгогдоо. 1953 ондо республикын машинно-тракторна станцинуудта тракторнуудай тоо 1946 онойхитой сасуулхада хоёр дахин шахуу олон байгаа. Энэ үе соо комбайнуудай тоо 40 гаран процентээр олошорбо. Газартаряалангай гол хүдэлмэринүүд бүхыдөө шахуу механизировалэгдээ. Малажалда гол шухала хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээн нилээд ехээр ургаба. Гэбэшье, энэ техникэ һулаар ашаглагдана.

Республикын МТС-үүдтэ условно нэгэ тракторай ба нэгэ комбайнай ажалай бүтээсэ дүрбэдэхи ба табадахи табанжэлнүүдтэ юрэнхы дээрээ хубилаагүй шахуу байна. Трактор болон бусад машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө шанга тэмсэл хэгдэнэгүй. Тиимэһээ тракторна хүдэлмэриин түлөө гүрэндэ үгтэһэн натуральна түлэбэриин өөрынь үнэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа ехэ үнэтэй байна. Ехэ-Кударын, Баргажанай, Куйтунска, Иволгын болон бусад олон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, тракторна хүдэлмэриин өөрынь үные химдаруулхын түлөө һулаар тэмсэнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрие улам ехээр хүгжөөхэ зорилго хадаа МТС, совхоз, колхоз бүхэнэй бүхы машинанууд ба механизмуудые бүхы хүсөөрнь хэрэглэхэ эрилтэ хэнэ.

* * *

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта шэнэ техникые, эрхим предприятинуудай, үйлэдбэриин новаторнуудай түрүү дүй дүршэлые нэбтэрүүлгэ хадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын шиидхэхы арга нүхэсэл болоно гэжэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшадай Хандалга(н) заагдана. Нийтын ажалай бүтээсые дээшэлэлгэ хадаа хүндэ индустриин үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилдэг һалбаринуудые улам түргэнөөр хүгжөөхэ эрилтэ табина. Тиимэһээ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ үндэһэ һуури болохо хүндэ индустриие эрид ехээр хүгжөөлгэ манай партиин генеральна харгы шугамынь болонхой.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшадай Хандалга ажалай бүтээсэ али болохоор дээшэлүүлхын түлөө, техникэ эрхим һайнаар ашаглахын түлөө түхеэрэлгын единица, үйлэдбэриин талмайн квадратна метр бүхэнһөө продукци улам ехээр абахын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ долги промышленностиин хүдэлмэришэдэй, инженер болон технигүүдэй, албахаагшадай дунда үүсхэбэ.

Коммунистическэ партяар хүтэлбэрилэгдэһэн советскэ арад оронойнгоо улам хүгжэн бэхижэхын тулада барагдашагүй ехэ творческо эдэбхи үүсхэлээ бүри ехээр баруулжа, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта ажалай бүтээсын хэлбэришэгүй ургалта туйлаха байһанда дамжаггүй.

Г. РАДНАЕВ, экономическа наукануудай канд[идат].

СИЛОСНЭ БАРИЛГЫН ҺАРА

Барилгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулнабди

...най Кировэй нэрэмжэтэ колхоз олонтой. Гэбэшье, һүүлшын ...үдэй турша малажал хангүйгөөр хүгжөөгдэжэ, элдүү газарай зуун гектар бүридэ мяхан, һээһэн ба малай бусад ...үктүүд багаар абтана.

...колхозой ажахын гол һалбари — ...малажалай муугаар хүгжэжэ байһанай гол шалтаган ...бардам хүрэхэ тэжээлэй ба ...ба малай дулаан һайн байра ...дутуу байһанһаа болоо. Мал...шаг шэмэ ехээр абадаг болохо ...партиин ЦК-гэй январиска пленумэй табиһан зорилгые бэе...тула ажахыгаа саашадань ...хэмжээ-ябуулгануудые ха...зуураа, колхозой правлени ...артийна организаци, бүхы кол...түрүүлдэ малдаа тэ...бата бэхи база байгуулха, ...һайн байрануудые олоор ...гэжэ шиидхэһэн байна.

...нэргэшэ жэл болотор малай ти...байрануудые болон үйлэдбэ...бусад барилгануудые үргэнөөр ...хоо арга үгы гэжэ тоолоо... Тиимэһээ һүүлшын арбан жэ...турша соо нэгэшье типовой бай...бригадагүй, үмхиржэ һалаша...хуушан дал хашаануут соо ...хозой мал үбэлжөөлэгдэдэг бай... Тиихэдэ силосны барилга бүри ...эггүй һэн. Энээнһээ урда бии байһан арга боломжо...аа хүсэд сэгнэдэггүй, хэрэглэжэ ...дэггүй байһанаа мүнөө мэдээ...

Бидэнэр ойрын хоёр—гурбан жэл соо бүхы малаа типовой дулаан байрануудаар хангаха гэжэ шиидэбэди. Ганса мүнөө жэлдэ 160 үнеэдэй хоёр типовой байрын, 700—700 хониной дүрбэн байрануудай барилгые ойрын сагта дууһахабди. Мүн баһа Хан Жаргалан гэжэ газарта типовой тухэлөөр, малшадай культбазые, тиихэдэ малшадай һууха хэдэн гэрнүүдые барихабди. Эдэ барилганuудта хэрэглэгдэхэ модон, хүреэдэгдэһэн материал хүсэд бэлэдхэгдэжэ, барилгын газарнуудта шэрэгдэжэ байна.

Малдаа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэхын тула хоёр зуугаад гектар кукуруза тараабди. Мүнөө жэлдэ 2000 тонно силос дарахабди. Колхоз бүхэндэ силосны барилгануудай хүдэлмэрые июнийн 5-һаа июлиин 5 болотор гол түлэб дүүргэхэ тухай Мухаршэбэргэй аймагай Гашейн МТС-эй механизаторнууд болон харьяата колхозуудай гэшүүдэй хандалгые һайшаан дэмжэжэ, энэ һара соо силосны барилгануудые шанар һайнтайгаар барижа дүүргэхэ гэжэ шиидхэбди. Тиигэжэ 1000 тонно силосэй траншей шулуугаар, 1000 тонно силосэй траншей модоор ханалхабди. Энэ хүдэлмэрине һарын болор соо дүүргэхэ зорилгоор барилгынгаа бригадын гэшүүдые олошоруулһан байнабди. Энэ бригадын хүдэлмэриие коммунист Цыден-Еши Жамьянов хүтэлбэрилнэ. Газар малталгын хүдэлмэриие Үдын МТС-эй механизаторнууд мүнөө дүүргэхэ болоо. Манай колхозые хангадаг Очир Юндуновай 1-дэхи тракторна бригадын трактористнууд Доржиев Самбуев хоёр «С-80» тракторнуудтай бульдозероор траншей малтаха зуураа үлэр бүхэнэйнгөө нормые 130—190 процент дүүргэнэ. Эдэнэр мүнөө 5000 шахуу кубометр шорой гаргаад байна. Тиихэдэ траншейн баригдаха газарта 650 кубометр шулуун шэрэгдэнхэй. Манай колхозые шефтээ абаһан «Бурмонголстройн» хүдэлмэрилэгшэд энэ шулуу шэрэһэн байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр 1000 тонныи траншей шулуугаар ханалжа үгэхэ юм. Мүнөө барилгын хүдэлмэридэ колхозшигууд Д. Самбуев, Н. Бадмаев, Б. М. Цыденов, модо шэрэдэг машинын шофер Б. Бадарханов ба бусад һайнаар ажаллана.

Бидэнэр 2000 тонно силосэй багтаха силосны түхеэрэлтэнүүдэй барилгые нэгэ һарын турша соо барижа дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялга абажа, хүдэлмэриингөө ябасые үдэр бүри түргэдхэн ажаллахые оролдонобди.

Энэ жэлдэ 2000 тонно силос дарахадамнай үнеэн бүхэндэ 5—6 тонно кукурузын силос хүрэхэ байна. Саашадаа жэл ерэхэ бүри кукуруза тарилгын талмайе үргэдхэжэ, кукурузын нябша эшэнүүдэр ехэ силос дарадаг болохо, ниитын гэ малые шэмэтэ тэжээлээр хангажа, тэрэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ дүүрэн аргатай болохобди.

Д. Базаржапов,
Хориин аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Ондоо хүнүүдтэ найдаад һуужа болохогүй

...элэнгын аймагай Маленковой ...эмжэтэ колхозой гэшүүд мүнөө ...дэ хамтадаа 600 гектар талмайда ...руза тариһан байна. Пар болон ...хахалагдаһан үрэжэлтэй га...энэ культура таригдаһан бай... Энэ колхоздо хүдэлдэг Сүхын ...эй механизаторнууд кукурузын ...лгын хойноһоо харууһалга хэжэ ...лаа. Һайнаар харууһалаад бай...баян ургаса абахабди гэжэ кол...игууд болон механизаторнууд ...адаг байна.

...укурузын ургасаар — энэ наб...аарнь, буурсагуудаарнь һайн си...дарахын тулада силосны һайн ба...а хэрэгтэй. Тиимэһээ Маленко...нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ ...тонно силосэй багтаха траншей...болон нүхэнүүдые малтаха гэ...шиидхээ юм. Энэ ехэ хэмжээнэй ...лмэриие саг сооиь бүтээхын ту...барилгые эртээнһээ хэхэ хэрэг-

...эшье, МТС-эй дирекци, колхозой ...лени силосны түхеэрэлтэнүүдые ...а талаар хараалһан хэмжээ...лгануудаа муугаар бэелүүлжэ ...а. Шефскэ туһаламжа үзүүлдэг ...-Үдэ городой эмхи зургаанууд ...илосны барилга эндэ хэнэ. Гад...үхэнүүдые малтаха хүдэлмэридэ ...газар малтагшад хүдэлмэрил...Улан-Үдын ПВЗ-гэй пожарна ко...ын 9 хүнтэй барилгын бригада ...агай племенной һүнэй-товарна ...эдэ силосны барилга хэдэг. Ию...1-һээ эхилжэ тэрэ бригада 125 тонно багтаамжатай силосны траншейн нүхэ малтажа эхилээ. Г. Г. Бутаковой хүтэлбэрилдэг 35 хүнһөө бүридэһэн Нютагай промышленностиин министерствын барилгын-монтажна управлениин бригада 125 тонно багтаамжатай нэгэ траншей түхеэрээд, мүнөө 125 тоннын 1 траншей малтажа байна. Энэ бригада үшөө 250 тоннын 2 траншей түхеэрхэ ёһотой. Эндэ шофёр Вотарисай жолоододог «ЗИС-150» маркын самосвал шулуу шэрэнэ. Нүхэр Вотарис халаан соогоо 15—16 рейс хэнэ. Траншейн нүхэнүүдые малтаха хүдэлмэридэ газар малтагшад Андреев, Степанов, Антонов болон бусадшье ехэ һайнаар хүдэлнэ.

Колхозой правлени (түрүүлэгшынь орлогшо нүхэр Аверин) барилгын бригадын ажалда туһа хүргэнэгүй. Юуб гэхэдэ, траншейн нүхэнүүдые шулуугаар ханалдаг шулуушад бочко, хүнэг, һүхэнүүдэй, цементын, уһанай дутамаг байһанһаа, мүн уһа шэрэхэ моригүй дээрэһээ һаатадаг байна. Траншейнүүдые малтажа байһан Сүхын МТС-эй 1-дэхи тракторна бригадын скрепер оройдоо нэгэ траншей бэлэн болгоо. Эндэ ахалагша тракористаар Михаил Болхоев, тэрээнтэй хамта хүдэлдэг тракторист Бато-Мунко Батоев, прицепщик-скреперистээр Тимофей Лазарев хүдэлдэг. Теэд прицепщик-скреперистнүүдые тус МТС-эй дирекциин үдэр бүри һэлгүүлдэг дээрэһээнь тэрэ скрепер хүсэд ябуулагданагүй. Хоёр халаан соо хүдэлхэ аад, скреперистгүй дээрэһээ заримдаа үдэрынь лэ хүдэлнэ. Гадна, трактористнууд болон прицепщигүүд хүдэлмэриингөө график, халаанайнгаа даалгабарине мэдэдэггүй байна. Нүхэр Бутаковой бригадынхид ажалдаа дуратайдаа гараад, эртэ дүүргэдэг юм.

Ноёхонойхид силосны барилгые шефүүд болон МТС-үүдэй хүсөөр дүүргэхэ һанаатай, энэ хүдэлмэридэ мүнөө болотор хүнүүдые гаргаагүй, барилгынь бригадынхид хабаадаиагүй гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Барилгын хүдэлмэри дээрэ хүдэлжэ байһан колхозшигуудай болон механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри мууса ябуулагдана. Шефскэ туһаламжа үзүүлжэ байһан эмхи зургаануудай эльгээһэн хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри илангаяа муугаар ябуулагдана. Тус колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Жамбалов энэ халуун хаһын үедэ колхозшигууд болон механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулхын тулада хэмжээ абанагүй. Колхозой правлени болон МТС-эй дирекци соносхогдоод байһан барилгын һарын туршада силосны түхеэрэлтэнүүдэй барилгые дууһан бэлэн болгохоор шанга хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

В. Бадашкеев.

Ехэ-Нугын һургуулида

Хуудам хара һалхитай хабарай һэрюун үдэрнүүд үнгэржэ, республикымнай газар нютагуудаар одоол зунай ёһотой дулаахан үдэрнүүд болобо. Эдэ үдэрнүүдтэ һургуулинуудта сүлөөгүйхэн үе болобо даа. Мүнөө долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудта, бусад тусхай һуралсалай газарнуудта гүрэнэй болон классһаа класста оролгын экзаменууд үнгэргэгдэжэ байна. Эхэ оронойманай олон мянгаад һурагшад долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудые дүүргэээд, саашадаа дуратай газартаа һуража, дуратай мэргэжэл оложо, коммунизмын нангин хэрэгтэ хубитаяа оруулхаяа эрмэлзэхэнь ха юм.

Республикымнай урда аймагуудай нэгэн болохо Кяхтын аймагта Ехэ-Нуга гэжэ колхозно һуурин бии. Эндэ Ехэ-Нугын долоон жэлэй һургуули оршоно. Алдарта Москва шадарһаа ерэһэн залуу багшанар Антонина Фроловна Гуреева, Евдокия Яковлевна Еремеева. Байгалай үмэнэхи наран доро түрэһэн бурят Дампил Гармажапович Будажапов, Дашинима Гуруевич Батомункуев Буда Раднаевич Ганжуров болон бусад түрэһэн ахадүү мэтэ эбтэй эетэйгээр энэ һургуулида ажаллана. Ехэ-Нугын ба ойро шадарай бусад тосхонуудай залуу үетэниие эрдэм бэшэгтэ һургаха, коммунистическээр хүмүүжүүлхэ зорилгоёо тэдэнэр амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Энэнь экзаменай түрүүшын үдэрһөө харагдаба.

Июниин 1-нэй үдэр түрүүшын экзамен болоо. Долоодохи класста ород хэлээр зохёол бэшэлгээр, зургаадахи класста ород хэлээр диктант бэшэлгээр, дүрбэдэхи класста тоо

бодолгоор экзаменууд болоһон байна. Долоодохи классай 13 һурагшадһаа дүрбэниинь 3 гэһэн сэгнэлтэ абажа, бэшэниинь 4—5 гэһэн сэгнэлтэ абаһан байха юм. Хододоо эрхимээр һуража ябаһан һурагша Сергей Лумбунов мүнөөшье 5 гэһэн сэгнэлтэ абаба. Энэ хүбүүн зохёолоо хамагһаа урид тушаагаа. Зургаадахи классай 23 һурагшадай 18-ниинь 4—5 гэһэн сэгнэлтэ абажа, үлэгшэ табаниинь 3 гэһэн сэгнэлтэ абаһан байна. Тиихэдэ дүрбэдэхи классай 18 һурагшадһаа долоониинь 5, юһэниинь 4, хоёрынь 3 гэһэн сэгнэлтэ абаа.

Һургуулиин директор Дампил Гармажапович Будажапов багшанарһаа шалгалтын хүдэлмэринүүдые тушаажа абаад, анхаралтайгаар шэнжэлэн үзэнэ. Тэдэниие саашань ираха бүридөө Дампил Гармажаповичын шоур улам урматай баяртай болоно. Тиигээд долоодохи класста ород хэлэ заадаг багша Евдокия Яковлевнада хандаба:

—Хоёр гэһэн сэгнэлтэ нэгэшье хүн абаагүй ха юм.

—Үгы даа.

—Тон һайн гээшэ. Бэрхэнүүд байбал даа, бэрхэнүүд. Эндэ танайшье хубита бии, Евдокия Яковлевна. Шалгалтамнай саашадаашье нимээр үнгэрхэ гэжэ этигэнэб...

Удаань, экзаменай түрүүшын дүнгүүд арадай гэгээрэлэй аймагай таһагта телефоноор дамжуулагдаба. Өөһэдынгөө сэгнэлтэнүүдые дуулаһан һурагшад түрүүшынгээ баяр дуулгахаяа гэр тээшээ яаран ошонод. Тиихэ зуураа, тэдэнэр баһа саашанхи экзамендаа һайнаар бэлдэжэ, директорэй үсөөхэн үгэтэй магтаалда ёһотой эрхим харюу үгэхэ хэрэгтэй гэжэ бодонод.

—Удаадахи экзаменуудшье амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна,— гэжэ Дампил Гармажапович хожомынь хөөрөө һэн. — Манай һурагшад һуралсалайнгаа үедэ колхоздоо яһала туһалаа юм. Илангаяа манай эндэ түрүүшынхеэ ургуулагдажа байһан кукуруза тарилгада тэдэнэр ябалсадаг байгаа. Экзаменайнгаа һүүлээр һурагшад колхоздоо бүри ехээр туһалха юм. Кукурузын ургасые харууһалха ехэхэн хүдэлмэри бии. Энэ хүдэлмэридэ һурагшад бүхы хүсөөрөө хабаадаха байна. Хожомоо хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэ олонхи һурагшадтамнай энэнь тон ехэ туһатай байха бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: долоодохи классай һурагша Сергей Лумбунов экзаменационно комиссида зохёолоо тушаажа байна. Доодо зураг дээрэ— ород хэлэнэй багша Евдокия Яковлевна Еремеева һургуулиин директор Дампил Гармажапович Будажаповта шалгалтынгаа хүдэлмэри үгэжэ байна.

Б. Мунгоновой фото-текст.

Һурагшадай спартакиада

Хэжэнгын аймагай центртэ, аймагай һургуулинуудай һурагшадай спартакиада һаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ мүрысөөн элдэб янзын спортоор үнгэргэгдөө. Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ орходоо һургуулиин спортсменүүд спартакиадада һураггүй олоороо хабаадалсаһан байна.

Дунда һургуулинуудай дундаһаа Хэжэнгын һургуулиин һурагшад түрүү һууринуудые эзэлээ. Жэшээлхэдэ, 100 метрын урилдаанда Ким Шоёнов, Цыреторов, 800 метртэ Цыбжитов гэгшэд түрүү һууринуудта гараа. Басагадай дундаһаа 100 метртэ Бабуева, 400 метртэ Бальжирова гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлһэн байна.

Долоон жэлэй һургуулинуудай дундаһаа Ворошиловска долоон жэлэй һургуулиин эдир спортсменүүд 1—2-дохи һууринуудые, Хэжэнгын долоон жэлэй һургуулиин һурагшадтай хубаагаа.

Түрүү һуури эзэлһэн команда ба һурагшадта аймагай физкультура ба спортын комитет грамотануудые барюулба.

Ш-Н. Чимитдоржиев.

Байгаалиин научна темээр хөөрэлдөөн

ҺОЛОНГО ГЭЭШЭ ЮУН БЭ?

...най аадма халуун үдэр хаана...шье гараһаниинь мэдэгдэн...баглагар, баглагар үүлэнүүд гэн...ан болоод, сагаан аадар орожо ...дэг. Тииһээр байтар үнгэ бү...утаһаар сохиһон гоё һайхан ...аг шэнгеэр һолонгын бии боло...хүн лэ бүхэн хараһан байха ...ой.

...лонго, туяа, зайн гал, абяан...ануут гэхэ мэтын байгаа...элдэб үзэгдэлнүүдтэй хүн ...оха баатай болодог. Анха урда ...хүн зон харанхы мунхаг бай...а тэдэ үзэгдэлнүүдэй бодото ...агааниисень ойлгодоггүй дээрэ...орэ бусын хүсэнэй—дээдэ та...уртай бурханай заабаряар бү...зүйлнүүд гээшэ гэхэ шэнгеэр ...барилдаг байгаа. Эндэһээл ...жэ байгаалиин элдэб үзэгдэл...тэ шүтэхэ ябадал, саашадаа ...ан мүргэл гэжэ бии болоһон ... Ямаршье шажаниие сахигшад ...а байгаалиин үзэгдэлнүүдэй бо...шалтагаануудые научна тала...ь тайлбарилан ойлгохоёо һэ...хүниие буруу үзэлтэ, шолмос ...мэтээр нэрлээд, аладаг, хюда...шатаадаг, элдэбээр хэһээдэг ...ан юм.

...лонго гэжэ юрэдөө юун гээшэб, ...һаа тэрэ бии болоод бидэндэ ...гдадаг бэ? Һолонго гээшэ бай...иин туяата үзэгдэлнүүдэй арга...гоё һайханuудайнь нэгэн болоно. ...ниие хүн бүхэн ходол хаража ...шоод, хэрэгсээдэггүй болошоо. ...энэмнай хаанаһаа гарадаг, юун ...эб гэһэн асуудалнуудые хүн ту...н бүри эргэ урда сагһаа хойшо ...дааг байһан юм.

...йгаалида үзэгдэдэг һолонгонуудай янза бүриин байдаг тула эрдэмтэд удаан саг соо тэрэ олон янзын үнгэ ба хэлбэринүүдысень зүбөөр тайлбарилһан һургаал теори байгуулжа ядаа бэлэй. Бүри һаяхан советскэ эрдэмтэ К. С. Шифрин һолонго тухай һургаал теоринуудые бүри эли тодо, зүб болгожо шадаа.

Һолонго хадаа тэнгэриин нэгэ таладань бороо орожо байһан аад, нүгөө хаяадань сэлмэг наратай байхада гарадаг үзэгдэл юм. Сэхэ бууһан наранай туяанай газарта унажа ябаһан бороогой дуһалнууд соогуур гарахадаа нугарад гэһэн туяануудые бидэ һолонго гэнэбди. Нюргаараа нара руу эрьеэд, бороогой орожо байһан газар тээшэ шэртээ һаамнай гоё һайхан үнгэнүүдтэй хахад түхэреэн болон зурыһан һолонго нюдэндэ тушаалдаха ёһотой. Ехэнхидээ һолонго иимэ гол үнгэнүүдһээ бүридэнэ: бүхэгэрэй газаа талаһаань нарихан улаан зурагар, тэрээнһээ зосоо тээшээ улаан шара, шара, ногоон сэнхир, тиигээд эгээл зосоо тээнь ягаан үнгэтэй зурагарнууд болодог, Теэд юрын нюдэн хододоол бүхы энэ долоон үнгэнүүдые илгаруулжа шадахагүй юм, юундэб гэхэдэ, тэдэ хододоол тиимэ эли тодо байдаггүй. Бэсдээ тон адлихануud, һолонго гэжэ байгаалида үгы юм. Үнгэнүүдэйнь тодо бүрүүлынь, нэгэ үнгынь зурагарай үргэ нариниинь, бүхэтэр дугаагайнь дэлисэ гэхэ шэнги юумэнүүд ходол һэлгэжэ байдаг. Хоёр дабхар, гурбан, дүрбэн, үнгэрхэдөө табан дабхар һолонго гэжэ байдаг. Энэ юунһээ боложо иимэ олон янзын һолонгонууд байдаг юм гэбэл, һолонго бүхэн байгаалиин тусхай байдалһаа, наранай дээрэ доро байһанһаа дулдыдадаг байна. Теэд байгаалнимнай байдал ходол хубилжа, наада захынь абаад үзэхэдэ, наран дээрэ доро орожо, үүлэн үдхэн һиирэг боложо, һалхин шангадажа, һуладажа байдаг ха юм. Тэрээн шэнги һолонгонуудшье ходол һэлгэжэ, ондо ондоо янзаар гэрэлтэжэ байдаг. Зарим түхэлынь хаа-яа үзэгдэдэг юм. Тиигээд бидэ ехэнхидээл үзэгдэдэг хоёр янзын һолонгые абаад үзэе. Нэгэниинь шухала гэхэ юм гү, али гол һолонго гэжэ байдаг, нүгөөдэнь хоёролжон гү, али нэмэри гэжэ байдаг. Теэд бидэ гол шухалыень хараад үзэе.

Сагаан туяа хадаа үшөө ондоо олон үнгын туяануудһаа бүридэдэг. Тэдээн сооһоонь хүнэй юрын нюдэн долоос илгаруулдаг: улаан, улаан шара, шара, ногоон, сэнхир, хүхэ, ягаан үнгэнүүдые.

Наранай сагаан туяа хоёр ондоо зүйлнүүдэй (манай жэшээдэ агаар уһанай дуһал хоёрой) хилэ дээрэ уһанай дуһалда халюухайдан буухадаа түрүүшынгээ сэхэ шугам шэнги ябаһан шэглэлые һэлгэжэ, нугарад гэдэг юм. Зүгөөр, улаан, ногоон, шара ба бэшэшье үнгэтэй туяанууд бэе бэеһээ ондо ондоогоор нугарад гэдэг. Улаан туяа түрүүн ябаһан шугамһаа халта нугархадань, шара туяа тэрээнһээ үлүүхэнээр, ногоон туяа шараһаа бүришье үлүүгээр түрүүшынгээ шэглэлһээ нугардаг байна. Тиихэдэ ягаан туяанууд эгээл ехээр гажан нугардаг.

Наранай сагаан туяа бороогой дуһал дээрэ тудаба гэжэ һанаадхия. Сагаан туяа соомнай бэшэ үнгын бүхы туяанууд ниилээд байна бшуу. Хэрбээ тэрэ сагаан туяагаа адаглаа һаамнай, бороогой дуһал соо хойно хойноһоо гуримтайгаар һубарин дабхасаад, нугарад гэһэн олон үнгын туяанууд байха.

Тиигээд саашаа тэрэ нугарһан туяанууднай яадаг юм ааб гэжэ мэдэхын тула эгээл захынь туяануудыень, улаан ягаан хоёрыень абаад үзэе. Бэшэ туяануудынь тэдэ хоёрой зосоо тээнь байдаг юм. Дуһал уһан соогуур бүхы туяанууднай саашаа нугара нугарһаар, гэдэргээ шахуу хараһан шэглэл абажа газаа тээшээ, агаар руу гарана. Ягаан улаан хоёр туяануудаймнай зарим хубинь сэхэ газаашаа гаража, нүгөө зарим хубинуудынь һөөргэ харатараа шахуу нугараад гарана. Дуһал уһан сооһоо гарахадаа улаан туяань ягаандаа орходоо газарта бүри эгсээр ташуулдин унадаг байна.

Ягаан улаан хоёр туяануудай хоорондоо һэлгэһэн углуунь хоёр градус тухай болодог. Иигээд байхадаа һолонгын хайшан гэжэ бии болодогые харуулхамнай бэлэн болошобо. Һолонго тээшэ хүн хаража байна гээд һанаадхия.

Һолонгын дээдэ таладань бороогой дуһал байна гэе. Наранай сагаан туяа бороогой дуһалда тудаад, зосоонь ороод, тэрээнһээ гарахадаа дурсагдагша долоон үнгын туяанууд газар тээшэ шэглэн хойно хойноһоо һубарин бууна. Зүгөөр дээрэ харуулһанаймнай ёһоор, улаан туяань эгээл эгсээр ташуулдин газар тээшэ бууха. Иимэ эгсээр газар тээшэ ташуулдин бууһан туяа хүнэй нюдэндэ тудахадаа бүри дээрэ байһан дуһалһаань ерэнэ. Бороогой дуһалай доошоо газар тээшэ унажа бүри дээрэнэг ябаха үедэнь хүн улаан туяа онигохо юм. Бэшэ туяануудынь тэрэ үедэнь нюдэндэнь харагдахагүй, юундэб гэхэдэ, бороогой дуһал сооһоо тэдэнэр улаан туяаһаа дээгүүр гаршадаг. Тиимэһээ ажаглагша хүнэй нюдэндэ оногдонгүй, толгой дээгүүрнь үнгэршэхэ байна. Ягаан туяа дуһал сооһоо гарахадаа улаан туяаһаа хоёр градус дээгүүр тудадаг тулададаа улаан туяа эльгээгшэ дуһалһаа хоёр градус доошоо байһан дуһал сооһоо ажаглагша хүнэй нюдэндэ тудаха байна. Тэдэ дуһалнуудһаа гараһан улаан туяаһаа хүхэ хүрэтэрхи бэшэ дуһалнууд ажаглагша хүнэй толгойһоо доогуур гараһан тулададаа нюдэндэнь мүн лэ тудахагүй байна. Гол һолонгын газаа тээнь улаан ба зосоо тээнь ягаан үнгэтэй зурагарай бии болохо ябадал иимэ байна. Шара, ногоон, сэнхир гэхэ мэтэ бэшэ үнгэнүүдынь мүнөө хэлсэгшэ хоёр дуһалнуудаймнай хоорондо байһан бороогой дуһалнууд соогуур нугаран гарахадаа манда харагдадаг.

Бороогой дуһалай газар тээшэ унаха үедөө тусхай үндэртэ ябахадань олон үнгын туяануудые бидэ онигонобди гэжэ ойлгобобди. Теэд тэрэ ямар үндэр гээшэб?

Дуһал сооһоо гараһан улаан туяа ба дуһалда тудаһан сагаан туяа хоёрой хоорондохи углуу 42° тухай байдаг, ягаан сагаан хоёр туяануудай хоорондохи углуу 40° болодог гэжэ бодолгын хүсөөр олонобди. Энээн дээрэһээ багсаажа, хэрбээ наранай хадын оройхондо байгаа һаа, улаан туяа 42 градусаар шушууртаад байһан дуһалнуудһаа, ягаан туяа 40 градусай углуу доро байһан дуһалнуудһаа тудана гэжэ мэдэхэнь барагтай байна. Манай үндэр хада өөдэ гарахада гү, али хадаһаа буухадамнай һолонго мантай адли дээшэ доошоо ороһон шэнги байдаг. Энэ юунһээ болоноб гэбэл, мүнөөхи ажаглагша газартамнай толгойһоо дээгүүр ба доогуур гарадаг туяанууд манай нюдэндэ тудаба гээшэ. Хэрбээ наранай дээрэ хэнэ байгаа һаа, һолонгомнай тэнгэриин хаяагай саана ороһон шэнги байдаг. Улаан ба ягаан үнгэтэй зурагарнуудые хүнэй нюдэн ташуулжа хараха болоно. Иимэһээ наранай дээрэ байхада, һолонгын бүхэтэрэй дээдэ захань бишыханаар харагдадаг. Наранай доошоо орохо бүри һолонго дээшээ гараха. Наранай ороһоншье хойноиь ойр зуура хахад түхэреэнһээ томо гэхээр һолонго харагдаад абадаг. Хадын оройхондо наранай байхада һолонгые үндэр хада дээрэһээ гү, али самолёдһоо хараа һаамнай тэрэ мүн лэ хахад түхэреэнһээ ехээр үзэгдэдэг. Ажаглагша хүнэй бүри дээрэһээ хараа һаа, һолонго бүхэли түхэреэнээр үзэгдэдэг. Иимэ һайхан һолонгые, байгаалиие шэнжэлэгшэдэй олонхиинь хараһан байдаг. Магад, агаараар оло ниидэһэн гү, али үндэр хадын оройдо гаража үзэһэн нэгэ зарим уншагшадшье хаража болоо ёһотой.

Бороогой дуһалнуудай томо жэжэһээ боложо, үнгэнүүдэй һаруул бүрүүлынь мүн лэ илгардаг. Дуһалнуудай томо болохо бүри һолонгын үнгэнүүд һаруул тодо болодог. Бүрүүл һолонго хадаа жэжэхэн дуһалтай бороогой ороһые гэршэлнэ гээшэ. Бүри жэжэхэн, манан үүлэн түхэлтэй байһан дуһалнууд наранай туяагай тудаашье һаа, һолонго татадаггүй байна.

Бороогой ороол һаа, һолонго татадаггүй. Бороогой дуһалнуудай хойно хойноһоо таһалгаряагүйгөөр аад лэ, нэгэ жэгдээр унахада, һолонго татадаг юм. Хэрбээ бороогой жэгдэ бэшээр орожо байгаа һаа, һолонго татахагүй, тиимэһээ һолонго бидэ харадаггүйбди.

Доцент **Н. ИВАНОВ,** Бурят-Монголой пединститудай физико-математическа наукануудай кандидат.

Залуу бэшэгшэдэй ЗОХЁОЛНУУДҺАА

Залуу адуушан

Үнэгэнэй харанхы
 маряан, мүлхин
 үнгэрөөд,
Үүрэй толон
 задаржа эхилээ.
 арюухан.
Адуун һүрэгөө
 эрьен тойроъ
 хатаргаад,
Ардаг борынгоо
 амыень татаба,
 хүбүүхэн.
Сэлэнгэ мүрэнэй
 эршэтэ урадхал
 шааяна—
Сэдьхэл уяруулма
 нэгэл янзын
 тодо хүгжэм.
Инаг басаганайнь
 зулгыхан шарай
 һанагдажа,
Илдамхан харасаар
 холо руу
 шэртэн зогс...
Манан соогуур
 нэгэ юумэн
 бүргэд гээд,
Манаанай морид
 хушууран гүйлдэ-
 айн, һүрдэн.

Булад таха,
 ганса нэгэн
 шулуу сохёод,
Бүри элеэр
 галнууд сасарна,
 ялагас гэлдэн.
Ульгам бороёо
 хэды дахин ташуурдан,
Урагшаа шуумайба
 бүргэд шэнгеэр,
 адуушан.
Үргэлөөд ябаһан
 буугаа абаба,
 түргэн.
Удангүй,
 агаар зэдэлгээ
 буугай абяан.
Манаанай адуунда
 добтолһон
 үлэн шоные,
Мэргэн буудалгаар
 морин дээрэһээн
 унагаагаа.
Энхэ амгалан,
 аалин намдуу
 үглөөе,
Эдир залуу,
 суута адуушан
 һэреэгээ.

Хабарай үглөөгүүр

Хабатай арюун лэ
 түрэл нютагайм байгаали...
Хабарай үглөөгүүр
 ажалдаа ошожо ябанаб.
Сэсэг набшын
 хангал хоншуухан үнэр
Сэдьхэл эльбэн
 яаһан зохидоор анхилнаб.
Ойро зуурахан
 зогсоод шэртэн харахада,
Оршон тойрон
 үзэсхэлэн гоё, һайхан:
Үнжэгэн сагаан
 манан хадын хаяада
Унтажа хоноод,
 өөдөө хөөрэнэ аалихан.
Элдин талын
 габьяата дууша—жэргэмэл
Ээлжээ эхигүй
 дуугаа дуулажа эхилэнхэй.

Колхозойм малнууд
 бэлшээридээ гарана хушууран.
Холоһоо зэдэлнэ
 тракторнуудай хүнхинөөн
Хэдышье удаан
 эндэ зогсохоор бэлэм...
Хүреэ даа, теэд!
 Халаанайм тракторист хүлеэнэ.
Сэхэ түргэн
 алхалһаар нүхэртөө дүтэлнэм,
Согтой хүхюунээр
 урдаһаам угтан. энеэбхилнэ.
—Амар мэндэ,
 ажалай үглөө!—гэжэ,
Амгалан сагай
 хүрэнгэ тарижа эхилнэб.
Залуу наһанайм
 хүсэ шадал зангиржа,
Залан урагшань
 түмэр «хүлэгөө» жолоодоноб.

Хүлеэ даа, дүүмни...

Дүрбэтэйхэн, согтой солбоъ
Дүүмни: «Бишье ошохом!»—гэн,
Хамаг сэдьхэлыем баясуулан,
Хамта түхеэрэлсэбэ түргэн.

Дэгэл, малгайгаа үмдөөд,
Нааданхай машинаяа шэрээд,
Ойро ойрохон алхалһаар
Ошобо үүдэидэ, ябалсахаар.

Мүнөө эртэ, арайл багаш,
Мүнхэ жаргалай эзэн.
Һурахаш, сэнгэхэш, ажаллахаш,
Хүлеэ даа, дүүмни, тэсэн.

Намдаал адляар, амгалан,
Нангин замда мордохош.
Шэнэ газар ашаглан,
Шэниисэ элбэгээр ургуулхаш.

ЦЫРЕМПИЛ ДОРЖИЕВ.

Мэргэжэлтын зүбшэл

Зунай сагта сад харууһалха тухай

Жэл бүри үрэ жэмэсэй һайн ургаса абахын тулада үрэ жэмэстэ культурануудай хойноһоо харууһалгын агротехническэ бүхы заабарине дүүргэхэ хэрэгтэй. Зунай сагта иимэ модонуудай һайнаар ургажа жэмэстэй болохын тулада зундаа бороо хурын ороһые хараадаа абалсан 4—5 дахин уһалалга хэхэ хэрэгтэй юм. Үрэ жэмэстэ модонууд илангаяа май, июнь, июль һарануудта ехэ уһа хэрэглэдэг. Яблониие майн эхеэр уһалаад, удаадахи уһалалгануудые 15—20 хоноод лэ хэхэ хэрэгтэй. Август һара соо бороотой байгаа һаань уһалалтагүй.

Сагай уларилай хуурай байгаа хадань модонуудай үрэ жэмэстэй боложо байха үедэнь уһалха хэрэгтэй. Яблониие үндэһэндэнь хүрэтэр уһалдаг юм. Зундаа 15—20 хоноод лэ үхэр нюдэнэй, крыжовнигой, зэдэгэнын эшэнүүдые уһалха ёһотой. Түрүүшын уһалалгые хабар эртэ, удаадахинь сэсэглэхынь урда тээ, гурбадахинь сэсэглэһэнэйнь һүүлээр, дүрбэдэхи ба саашанхи уһалалгыень үрэ жэмэсэй боложо байха үедэ хэхэ хэрэгтэй. Бүтаг үбһэнэй олоор ургаад, тэрэшэлэн уһалһанай һүүлээр газарай хүрьһэнэй хальһатаа һаань, эшэнүүдыень тойруулжа шоройень зөөлэрүүлхэ ёһотой. Тиихэдээ 6—8 сантиметр гүнзэгыдэ хүрьһыень зөөлэрүүлхэ юм. Садые уһалха ба хүрьһыень зөөлэрүүлхэһээ гадна июль һарын түрүүшын хахадта наг шэбхын шүүһээр, шубуунай аргалаар гү, али минеральна утэгжүүлгые шэнгэрүүлжэ жэмэстэ модонуудта нэмэлтэ тэжээл оруулха шухала. Иимэ утэгжүүлгэ модые тойруулаад 15 сантиметр гүнзэгыдэ хэхэ ёһотой.

Жэмэстэ модонуудта элдэб хорхой шумуул ехэ хохидол ушаруулдаг. Иимэ дайсанхудай бии болоо һаань, үрэ жэмэсэйнь үшөө ногоон байха үедэ хубсаһа угаадаг 600 грамм мылэ дээрэ «ДДТ» гэжэ 3 килограмм порошок нэмээд, 100 килограмм уһантай холёод жэмэстэ модондо сасахада элдэб дайсад үгы болодог байна.

Иимэ харууһалга хээд байгаа хада гектар бүриһөө 5—6 тонно зэдэгэнэ, модон бүхэнһөө 100—150 килограмм ранеткэ абтаха аргатай.

С. Ваулина,
Бурят-Монголой үрэ жэмэстэ туршалгын станциин агроном.

Овощиин шэнэ ургаса

Улан-Удын колхозно дэлгүүр дээрэ шэнэ ургаса элбэгээр асарагдажа, городой ажалшадта наймаалагдана. Жэшээлхэдэ, Иволгын аймагай Андреевэй нэрэмжэтэ колхоз эдэ үдэрнүүдтэ ногоон мангир, редискэ, укроп болон бусад культурануудай шэнэ ургаса элбэгээр асаржа наймаалаа. Тиихэдэ Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирик» колхоз хамта дээрэ 150-яад килограмм ногоон мангир асаржа наймаалһан байна.

Тэрэшэлэн городой ажалшадта помидорой, капустын, морковиин, наран сэсэгэй, тыквын рассадануд худалдагдана.

Энэ жэлдэ городой ажалшадта шэнэ ургасын үгэрсэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ наймаалагдаһан байна.

Т. Бадмаев.

Болгариин Арадай Республикын столица—Софи город. Городой центртэ барилга хэгдэжэ байна. Болгарска телеграфна агентствын фото.

Австрийска Гүрэнэй Договорые австрийска парламент һайшааба

ВЕНА, июниин 8. (ТАСС). Австрийска национальна соведэй (парламент) заседани үсэгэлдэр болоо. Бэеэ даанхай ба демократическа Австрииие һэргээн байгуулха тухай Гүрэнэй Договорой текст, мүн Австриин нейтралитет тухай парламентска фракцинуудай түрүүлэгшэнэрэй дурадхал энэ заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Зүбшэхэ зүйлэй түрүүшын асуудалаар Арадай партиин депутат Тончич элидхэл хээ.

Элидхэлшэ хадаа Гүрэнэй Договорой тус тус статьянуудта тогтожо хэлэхэ зуураа, Австриин бэеэ даанхай байдалые ба территориальна бүрин бүтэн байлгые хүндэлхэ уялга агууехэ дүрбэн гүрэн бэедээ даажа абаа гэжэ онсо тэмдэглээ.

Гүрэнэй Договорой баталагдаһанһаа уламжалан республикын байгуулагдаһан сагһаа хойшонхи үе соо Австри хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү ехэ сүлөөтэй ба бүри ехээр бэеэ даанхай болохо байна гэжэ Тончич үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Элидхэлшэ хадаа конституциин ёһые баримталан Гүрэнэй Договорые хоёр хабсаргалтануудтайнь хамта һайшаахые парламентын главна комитедэй зүгһөө дурадхаа.

Үгэ хэлэлгэнүүдэй һүүлээр голосовани болоо. Бэеэ даанхай демократическа Австрииие һэргээн байгуулха тухай Гүрэнэй Договорой текстые депутадууд нэгэн дуугаар һайшаагаа.

Австрийска парламентын хоёрдохи палатын (федеральна совет) заседани мүнөөдэр болохо юм. Тэрээн дээрэ Гүрэнэй Договор мүн лэ харагжа үзэгдэхэ байна.

Капиталистическэ оронуудта забастовконууд болоно

ФРАНЦИ

Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Марсельскэ портын буксирнэ судануудай капитанууд июниин 7-до забастовко хэбэ. Забастовко хэгшэд салин хүлһэ нэмээхэ эрилтэ табина.

ЯПОНИ

Токийска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Гүрэнэй ба муниципальна албахаагшадай профсоюзуудай бүхэяпонско совет гурбан үдэрэй забастовко соносхоод, ажалшадай материальна байдал һайжаруулха эрилтэ табяа. Түмэрзамшадай, хэлхеэ-холбооной коммунальна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзууд болон бусад нэгэдэлнүүд энэ соведтэ ородог юм.

Горнорудна промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай бүхэяпонско федерацида ородог Японииин горнорудна зургаан томо компаниин хүдэлмэришэд июниин 7-до забастовко соносхоо. Профсоюзуудай 7 мянган гэшүүд хүдэлмэреэ зогсообо. Забастовко хэгшэд салин хүлһэ нэмээхэ эрилтэ хэнэ.

США

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор профсоюзай түрүүлэгшэ Гарри Бриджес гэгшэдэ эсэргүүгээр хэгдэдэг мүрдэлгэ хэһээлтэнүүдтэ буруушаалга мэдүүлэн, портнуудта ашаа тээгшэдэй ба складай хүдэлмэришэдэй профсоюз Сан-Францискода, США-гэй номгон океанска эрье шадарай бусад городуудта нэгэн доро забастовко соносхоо.

Бриджестэ эсэргүү сүүдэй мүрдэлгэ хэлгые зогсоохые эриһэн бэшэг энэ профсоюзай делегаци Сагаан байшанда дамжуулан үгөө. Засаг баригшад хадаа Бриджесые американска гражданин байхыень болюулаад, США-һаа сүлэхэ гэжэ оролдожо байдаг юм.

СИНГАПУР

Американска агентствонуудай корреспондентнүүдэй Сингапурһаа мэдээсэһэнэй ёһоор портдо үдэрөөр хүдэлмэри хэдэг 1200 хүдэлмэришэд 38 үдэрэй турша соо забастовко хэжэ үргэлжэлһөөр. Тэдэнэр салин хүлһэ нэмээхэ эрилтэ хэнэ.

Забастовко хэгшэдэй эрилтые эзэдэйнь хангаагүй һаа, хүдэлмэришэдтэ талархаһан забастовко эхилхэбди гэжэ Сингапурай докернуудые нэгэдүүлдэг 13 профсоюз мэдүүлһэн байна.

Июниин 8. (ТАСС).

Индонезиин таряашадай федерациин съезд

ДЖАКАРТА, июниин 8. (ТАСС). Индонезиин таряашадай федерациин (Сарекат Тани Индонезия) съезд Джакартада нээгдээ. Ороной бүхы районуудһаа делегадууд энэ съездэ ерээ. Элидхэлшэ — Индонезиин таряашадай федерациин түрүүлэгшэ Сидик Кертапати иигэжэ мэдүүлээ. Имагтал Индонезиин бүхы таряашадай бата нэгэдэл газарай реформо бэелүүлхэ, феодализмые ба колониальна ёһо гуримай үлэгдэлнүүдые усадхаха арга олгохо байна.

«Серекат Тани Индонезия» ба «Баристан Тани Индонезия» гэжэ таряашадай хоёр организацине нэгэдүүлхэ шухала байһан тухай Кертапатиин оруулһан дурадхалые съездын олонхи делегадууд һайшаагаа.

Атомна дайнай аюулда эсэргүүсэн эб найрамдалай түлөө тэмсэлые дэмжэжэ байһан тухайгаа съездэ хабаадагшад нэгэн һаналаар мэдүүлээ.

Пекинскэ оперно театр Парижда ехээр һонирхогдобо

ПАРИЖ, июниин 8. (ТАСС). Театральна искусствын уласхоорондын фестивалиин үедэ пекинскэ оперно театр «Белая змейка» гэжэ зүжэг наада Парижда табижа харуулаа. Хитадай артистнуудай Парижда ерэжэ наада табихадань Франциин театральна хүдэлмэрилэгшэд ба бүхы олонинтэ тон ехээр һонирхоһон байна. Хитадай артистнуудай шадабарине парижска хэблэл тон ехэ үндэрөөр сэгнэнэ.

Жэшээлхэдэ, «Франс суар» газетын театральна шэнжэлэгшэ иигэжэ бэшэнэ: «Сары Бернар гэжэ театр соо Хитадай артистнуудай мартагдашагүй наада табихадань харагшад ехэ баяртайгаар овацилһан байгаа. Театральна зал соо иимэ ехэ оваци болохые би тон үсөөн ажагладаг байгааб. Энэ хадаа хаража ханалгүй зүжэг наадан байгаа».

Пекинскэ оперно театр хадаа парижска гастрольнуудаа саашадань үргэлжэлүүлжэ, фестивалиин программаһаа гадуур Шайо ордон соо үшөө хэдэн зүжэг наада табиха байна.

Советскэ правительствын дурадхалнууд тухай Германска Федеральна Республикын правительствын мэдүүлгэ

БЕРЛИН, июниин 8. (ТАСС). Баруунгерманска ДПА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Федеральна правительство хадаа доро дурсагдаһан хуулита мэдүүлгэ мүнөөдэр хэжэ советскэ дурадхалые һайшааба:

Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондо дипломатическа, худалдаа наймаанай ба культурна харилсаануудые тогтоохо тушаа Федеральна правительствода июниин 7-ной ното соогоо СССР-эй дурадхаһан дурадхалнуудые Федеральна правительство һ... шаана. Ното соо элдэб асуудал... дай табигдаһан дээрэһээ тэдэ... урид шэнжэлжэ үзэхэ шухала б... но. Энэ шэнжэлэн үзэлгэ м... эхилээ. Энээнэй эсэстэ Федерал... канцлерай ба Советскэ Союзай г... нэй ажал-ябуулагшадай хооро... хэлсээ хэбэл таарамжатай гэжэ ... логдохо бэзэ гэжэ найдахаар ба...

Советскэ артистнууд Швецидэ гастроль хэнэ

КАЛЬМАР, июниин 8. (ТАСС). Советскэ бүлэг артистнуудай концертнүүдые Швецидэ ехээр һонирхон харана. Советскэ артистнууд Швецидэ июниин 1-һээ концертнүүдые харуулжа эхилээ. Стокгольмын «Скансен» гэжэ парк соо түрүүшынгээ концертые харуулһан байна. Швециин столицын хүн зон советскэ эстрадын мастернуудые нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Концертдэ хабаадагшадта баглаа сэсэгүүд барюулагдаа.

Ороной провинциальна городуудай арадай паркнууд соо советскэ артистнууд концертнүүдые мүнөө харуулна. Тэдэнэй табиһан концертые хүн зон хаа хаанагүй ехээр һонирхон харана. Газетэнүүд хадаа рецензинүүд болон һайшаалнуудые толи... зууран, советскэ артистнуудай ш... барине тон үндэрөөр сэгнэнэ.

Советскэ артистнуудай концер... тон ехэ үндэрөөр сэгнэхэ зуур... «Йен чепингын арадай парк соо... ветскэ артистнуудай наада таб... үедэ болоһондол адли тиимэ ехэ а... га ташалганууд урда тээнь хэзээ... ньё болоогүй юм гэжэ «Смола... Аллеханда» газетэ мэдүүлнэ.

Советскэ артистнуудай концерт... хай бэшэхэ зуураа, «иимэ конц... нүүдые тон үсөөнөөр харадаг б... набди» гэжэ «Эскильстуна курир... гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Советскэ артистнуудай гастр... Швецидэ июлиин 10 хүрэтэр үр... жэлхэ байна.

Неругэй Москва ошоһон тушаа индийскэ газетэнүүд иигэжэ бэшэнэ

ДЕЛИ, июниин 8. (ТАСС). Индиин премьер-министр Неругэй Москва ошоһон тухай мэдээсэлдэ мүнөөдэрэй газетэнүүд гол анхаралаа хандуулна.

Неругэй Советскэ Союзда ошоһониие тайлбарилха зуураа, «Нейшнл геральд» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Неругэй СССР-тэ айлшалалга хоёр ороной хоорондо экономическа ба культурна харилсан ажаллалгые бэхижүүлгэдэ хүргэхэ байһаниинь сохомтой. Энэ айлшалалга хадаа яахадаа илангаяа шухала удхашанартайб гэхэдэ, уласхоорондын байд... да нүлөөлхэ байна...» Неругэй ... ветскэ Союзда ошоод байлга «А... дуудай хоорондын үгэеэ ойлгол... годо туһалха юм» гэжэ газетэ с... шадань тэмдэглэнэ.

«Истерн таймс», «Локманья... «Раштрадут» болон бусад газе... нүүд мүн лэ иимэээр бэшэнэ. Неру... Советскэ Союзда айлшалалга, Хи... дай Арадай Республикада тэрэ... ошоһон шэнги түүхэтэ удхашанарт... байна гэжэ «Санмарг» газетэ о... тэмдэглэнэ.

Чехословакиин ба Венгриин хоорондо худалдаа наймаан ба түлөөһэн тухай хэлсээн баталагдаба

ПРАГА, июниин 8. (ТАСС). Чехословацка телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, 1955 ондо худалдаа наймаа эрхилхэ ба түлөөһэн тухай чехословацко-венгерскэ хэлсээн үсэгэлдэр Прагада баталагдаа гэжэ чехословацка телеграфна агентство мэдээсэнэ. Энэ хэлсээнэй ёһоор Чехословаки хадаа түлишэ, прокат, модо, саарһанай промышленностиин бүтээһэн зүйлнүүдые, магнезит, машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдые, тракторнуудые, химическэ промышленностиин бүтээһэн зүйл, шэл Венгридэ худалдаха болоо. Венгри ... даа хүдөө ажахын продуктнууд... боксит, асфальт, цемент, тарян... комбайнуудые, түмэр замай ваг... нуудые, медикаментнуудые, буд б... лон бусад товарнуудые Чехослов... кида худалдаха юм.

Французска сэрэгүүдые Алжирта эльгээхэ һанаашалгые арабска олонинтэ эсэргүүсэн буруушаана

КАИР, июниин 8. (ТАСС). Американска зэбсэгүүдээр хангагдаһан французска сэрэгүүдые Баруун Германиһаа Алжирта эльгээхээ байлгые арабска олониитын эсэргүүсэн буруушаажа байһан тухай «Аль-Гумхурия» газетэ мэдээсэнэ. Газетэ иигэжэ бэшэнэ. Хойто-атлантическа союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй составта ородог французска сэрэгүүдые Алжирта эльгээхэ гэһэн һанаашалгануудые буруушаажа байһан тухайгаа Хойто Африкын сүлөөтэ байдалай түлөө тэмсэхэ комитедэй алжирска отделени Хойто-атлантическа союзда хабаададаг оронуудай посольствонуудта мэдүүлһэн бай... Хойто Африкын арадуудай нац... нальна-сүлөөрэлгын хүдэлөөе да... хын тулада эдэ сэрэгүүд эльгээгд... хээр һанаашалагдана гэжэ отделе... онсо тэмдэглэнэ.

«Аль-Ахрам» газетын нью-йоркс... корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһо... арабска оронуудай лигиин генерал... на секретарь Хасуна ООН-эй ге... ральна секретарьта телеграм... эльгээгээ. Алжирта сүлөөрэлгын х... дэлөөе дарахын тулада францу... зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эльгээгдэ... байһанда ООН-эй анхаралые э... телеграмма хандуулна.

США-гэй, Англиин, Франциин ба Югославиин хоорондо хэлсээнүүд хэгдэхэнь

БЕЛГРАД, июниин 8. (ТАСС). «Борба» газетэ доро дурсагдаһан мэдээсэл толилоо: «дүрбэн правительствонуудай посолнуудай хоорондо июниин эсэс багаар Белградта хэлсээнүүдэй болохоёо байһантай дашарамдуулан гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ гүрэнэй секретариин орлогшо С. Прица США-гэй, Ан... лиин ба Франциин посолнууд... июниин 6-най понедельнигтэ уулз...

Хэлсээнүүдэй үедэ бултандань ... маатай уласхоорондын асуудал... даарһанамжанууд тухайгаа хөөрэ... дөөн болохо юм.

Урда Вьетнамдахи байдал

ЛОНДОН, июниин 8, (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, Урда Вьетнамда правительственна сэрэгүүдэй ба Хоа-Хао бүлгэмэй зэбсэгтэ отрядуудай хоорондо тон шанга байлдаан болоно. Июниин 6-най һүни Хоа-Хао бүлгэмэй отрядууд Нго Динь Дьемэй правительствын сэрэгүүдэй урдаһаа добтолго хэжэ Сайгонһоо баруун урагш... зуун километртэ байдаг Винь-Ло... гэжэ городые эзэлэн абаа.

Июниин 7-до Сайгонһоо зүүн т... гүүрхи райондо Нго Динь Дьем... сэрэгүүдэй ба Бинь Ксюен бүлгэм... отрядуудай хоорондо тулалдаану... болоо. Алишье талаһаань алуул... ба шархатаһан хүнүүд бии гэжэ м... лэ мэдээсэгдэнэ.

Окинава арал дээрэ американецууд сэрэгэй бэлэдхэл хэнэ

ДЕЛИ, июниин 8. (ТАСС). «Амрита базар патрика» гэжэ газетын корреспондентын Окинава аралһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, США хадаа энэ аралые сэрэгэй ехэ база болгохые оролдон, тэндэ сэрэгэй бэлэдхэл ехээр хэнэ. Мүнөө энэ арал дээрэ американска 40 мянга шахуу солдадууд ба офицернүүд байдаг гэжэ корреспондент заана. Окинава ар... дээрэ американска сэрэгэй түхеэр... гэнүүдэй барилга хэгдэжэл байһа... Арал дээрэ американска сэрэгэй з... сагаархидай заһаһан стратегичес... харгынуудай утань 600 миль боло...

Редакторай орлог...
О. ГОМБОЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора — 32-74. отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—004? Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 3281